

MY UPCE

ČASOPIS
UNIVERZITY
PARDUBICE

9/2022, č. 106

Obsluhoval jsem parní lokomotivu

Absolvent Ladislav Crha přihazuje
do kotle parní lokomotivy v Německu.

14

Inženýr mezi hokejisty

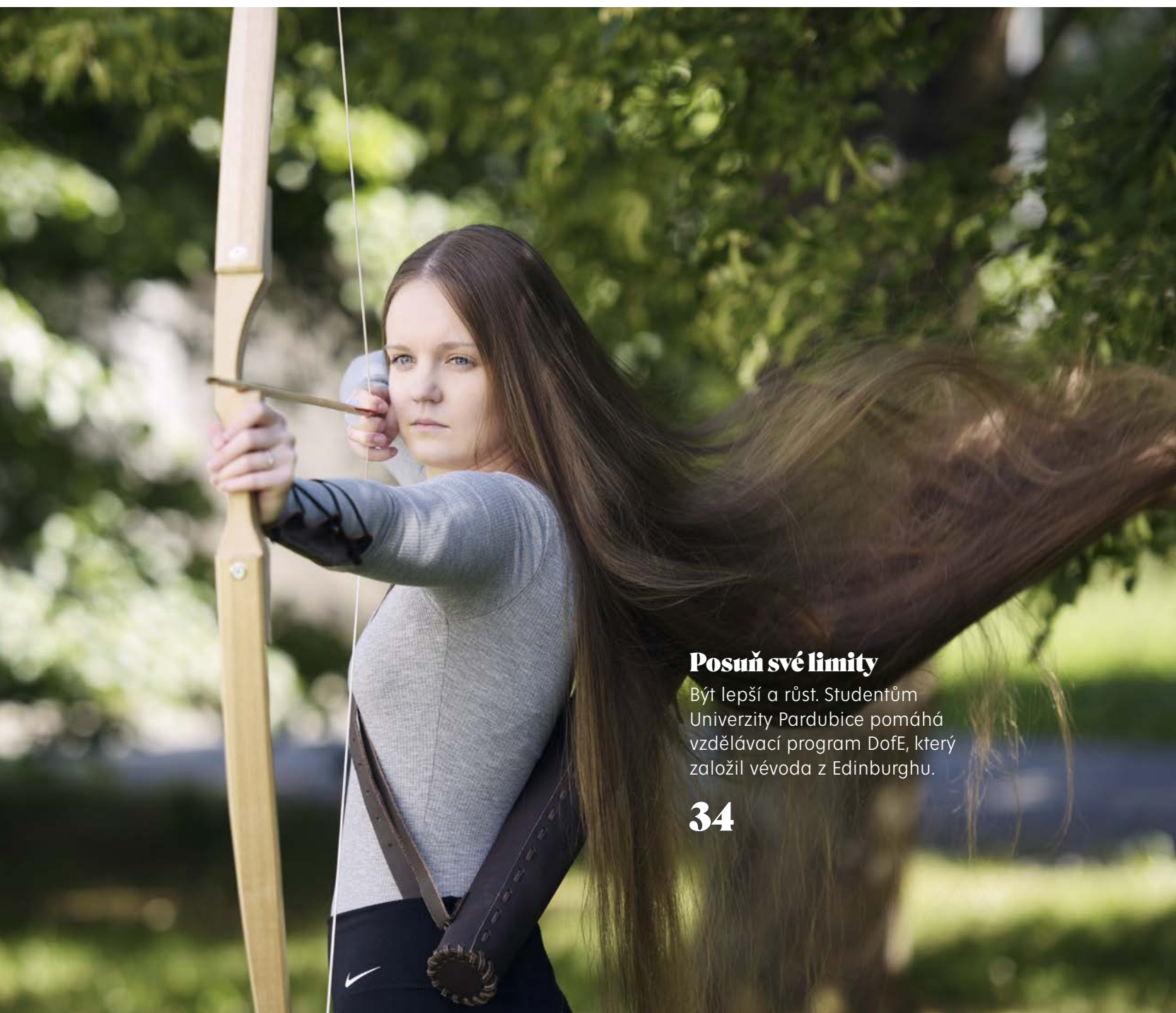
Hokejista a absolvent UPCE Lukáš
Radil se z NHL vrací do Pardubic.

28

Talk! Gramatika počká

Autor portálu Help for English
Marek Vít je pedagogem na UPCE.

36

Posuň své limity

Být lepší a růst. Studentům
Univerzity Pardubice pomáhá
vzdělávací program DofE, který
založil vévoda z Edinburghu.

34

24

ALUMNI**Nohu ovládám aplikací**

Absolvent UPCE Jiří Švihálek přišel při dopravní nehodě o nohu. Pod přezdívku „pacholek“ popsal na blogu svůj příběh, který proletěl Českem.

30

FOTOREPORTÁŽ**Topí se. Zachraň ho**

Při kurzu potápění a záchranu na vodě se třicítka studentů oblékla do potápěčské výstroje a vyzkoušela si záchranu v lomu Leštinka.

EDITORIAL**Prorektor pro vzdělávání a kvalitu Pavel Panoch**

3

PIXEL**První svatba v kampusu**

4–5

MY PROJECT**Za ekologičtější kampus**

Projekt docentky Liběny Tetřevové zkoumá společensky odpovědné chování univerzit.

6–9

KAMPUS**Stalo se na UPCE**

Život na 7 fakultách Univerzity Pardubice.

10–13

ALUMNI**Obsluhoval jsem parní lokomotivu**

Topič na lokomotivě a jeho tlumočník. Absolvent Dopravní fakulty Jana Pernera Ladislav Crha obsluhuje kotel parní lokomotivy na německé úzkokolejce.

14–19

TÉMA**Jíst, meditovat, fotit**

Kampus si během minulého roku připsal další zajímavost. Každá fakulta získala nové označení. Každý z dřevěných rámců je unikát a nabízí několik funkcí.

20–21

GENERACE**Saunová královna**

Doktorandka Aneta Kohoutová otevřela komunitní saunu, pořádá trhy Nábřeží, je provozní ředitelkou kina, cestuje a působí v Centru pro etiku.

22–23

ALUMNI**Inženýr mezi hokejisty**

Hokejista a absolvent Univerzity Pardubice Lukáš Radil se po sedmi letech angažmá v nejlepších světových soutěžích vrací do Pardubic.

28–29

GENERACE**Posuň své limity**

Být lepší a růst. Studentům pomáhá vzdělávací program DoFE, který založil vévoda z Edinburghu.

34–35

LIDÉ UPCE**Talk! Gramatika počká**

Autor portálu Help for English Marek Vít je absolventem Fakulty filozofické a pedagogem na UPCE.

36–38

Časopis My UPCE
můžete číst i online!

Empatie a soudržnost

Přestože válečný konflikt na východní Ukrajině trvá fakticky již od jara 2014, stejně jako mnozí další i já jsem se bránil připustit si, že o zachování humanistických hodnot, s nimiž vstoupil civilizovaný svět do 21. století, se může bojovat kdesi na vzdáleném Donbase. Až brutalita ruské invaze na Ukrajinu, zahájené koncem února 2022, a následné zprávy o hromadném vraždění civilního obyvatelstva ruským vojskem a o hrdinném boji ukrajinského národa proti okupantům většinu Čechů pomohly protříti si oči a rozpomenout se na to, jak křehký je obsah pojmů svoboda a nezávislost, a jaké nesmírné oběti je třeba pro jejich uhájení občas podstoupit.

Masivní uprchlická vlna, která eskalaci ozbrojeného konfliktu doprovázela, zvedla mezi Čechy obrovskou vlnu solidarity a ukázala, že přestože často žehráme sami na sebe a za „národní“ vlastnosti pokládáme švejkovskou vypočítavost, pohodlnost a malichernost, v období přírodních pohrom či zdravotních a humanitárních katastrof se dokážeme dělit, otevřít svá srdce, poskytnout své domovy a všestranně pomáhat. Bylo jen přirozené, že se do

pomoci Ukrajině a válečným běžencům organizací materiálních a peněžních sbírek, pořádáním dobročinných koncertů a jazykových kurzů češtiny nebo vlastní volunteerskou činností aktivně zapojili také zaměstnanci a studenti českých a moravských univerzit, včetně UPCE. K radosti a naději v těchto těžkých časech pobízela i vzájemná empatie a soudržnost naší studentské komunity. V praxi se ukázalo, že národní příslušnost je jen podružnou kolonkou v cestovních dokladech, zato určujícími jsou respekt a citlivost jednoho člověka k druhému. Jak zpívá bratislavská skupina Živé kvety: „To, čo nás spája, je silnejšie a väčšie ako to, čo nás delí.“

Naše univerzita svým postojem k Ukrajině potvrdila to, co již dlouho deklaruje ve svých strategických dokumentech, totiž že je otevřeným nadnárodním společenstvím slušných, vzdělaných a v nouzi potřebných a ohrožených vždy nápomocných lidí. A to je více než jen dobrá zpráva...

doc. Pavel Panoch, prorektor pro vzdělávání a kvalitu

MY UPCE

ČASOPIS UNIVERZITY PARDUBICE

Vydává Univerzita Pardubice, Rektorát,
Oddělení propagace a vnějších vztahů, IČ: 00216275.

Adresa: Studentská 95, 532 10 Pardubice 2 **Telefon:** 466 036 413, 466 036 406 **E-mail:** myupce@upce.cz

Web: www.upce.cz/press **Redakce:** Lada Součková, Martina Macková, Tereza Karanská

Redakční okruh: Lenka Čermáková, Lucie Košťálová, Petra Bajerová, Martina Macková, Adrián Zeiner

Korektury: Zuzana Paulusová **Překlady:** Jazykové centrum Univerzity Pardubice

Fotodokumentace: Univerzitní konferenční centrum – Adrián Zeiner, Petr Špaček, Radek Plžík, Milan Reinberk (FChT) a archiv UPCE. **Grafická úprava a sazba:** studio Designiq

Redakce si vyhrazuje právo krátit a editory upravovat texty.

Tisk: Vydavatelství a polygrafické středisko Univerzity Pardubice

Číslo: 106/2022, září 2022, náklad 1 200 ks,
4 vydání ročně, ISSN 2788-0680, MK ČR E 22928

FOTO Milan Reinberk

Je vědecky dokázáno, že láska je chemie.
U nás na Univerzitě Pardubice máme
důkaz nejen pro toto tvrzení, ale říkáme
rovnou: Život je chemie. Důkaz?
První svatba v kampusu. Ti dva se našli
jako studenti a dnes na ÚPCE i pracují.
Letos si řekli své „ano“ jen kousek od
sochy chemika. Protože chemik
si vzal chemičku.

BRITISH
MUSEUM
OF
NATURAL
HISTORY

Za ekologičtější kampus

TEXT Lada Součková • FOTO Adrián Zeiner

Včelí úly u menzy. Solární panely na střeše. Hrnky místo plastových lahví. Akademička Liběna Tetřevová z Fakulty chemicko-technologické zjistila, že i to je na univerzitě možné. V projektu, který se věnuje nejen společensky odpovědnému chování univerzit, sbírala inspiraci na norské BI Norwegian Business School.

❶ Co vás na vysoké škole v Oslu nejvíce překvapilo?

Porcelánové hrníčky a skleničky u odpadkových košů. Jedna z prvních věcí, která mě zaskočila. Škola je používá jako náhradu plastu a jednorázových obalů, které chce do konce roku zcela eliminovat. Studenti a zaměstnanci si mohou v kuchyňce nebo u automatu na vodu vzít hrnek, který pak odloží u koše, aby se umyté mohly znovu použít. To pro mě bylo naprosto top zjištění. Obávám se ale, že v Česku by takové řešení dnes ještě neobstálo, protože by se nádobí ničilo a ztrácelo.

❷ Co vy osobně vidíte za pojmem společenská odpovědnost?

Popsala bych ji jako odpovědnost managementu a zaměstnanců, v případě univerzity i studentů, vůči okolí a životnímu prostředí. Společensky odpovědný lze být ve třech oblastech. V ekonomické, kde by firma, univerzita nebo obec měla být odpovědná vůči vlastníkům, investorům, odběratelům, dodavatelům, orgánům veřejné správy, veřejnosti a dalším. U škol do ní patří posilování vztahů se studenty jako zákaz-

níky a s dalšími vysokými školami. Oblast sociální odpovědnosti se týká vztahu k zaměstnancům a řadí se do ní například dárcovství, sponzoring či dobrovolnictví.

❸ Jaká je třetí oblast?

Třetí oblastí je environmentální odpovědnost, do které patří třeba snižování emisí, využití obnovitelných zdrojů, recyklace nebo organizování tzv. zelených konferencí. Organizátoři takové konference se snaží snížit dopad na životní prostředí, takže například doporučují hostům k cestě udržitelnou dopravu, netisknou žádné materiály a sborník vychází jen v elektronické podobě. BI Norwegian Business School právě takové konference pořádá.

❹ V Norsku jste se zapojila do projektu sbírání příkladů dobré praxe společenské udržitelnosti. Co z něho vyplynulo?

V projektu jde o výměnu zkušeností týkajících se společensky odpovědných aktivit. Snažíme se příklady dobré praxe mapovat z pohledu firem, univerzit a obcí. Zkoumáme nejen to, jaké aktivity dělají, ale také jak je komunikují. Například společensky odpo-

„Areál školy v Oslu využívá geotermální energii pro vytápění a od roku 2006 snížil spotřebu energie o 30 procent. V dalších areálech škola používá buď solární panely, nebo mořskou vodu.“

vědně se chovající univerzita může pomoci víc, když o svých aktivitách bude informovat, čímž inspiruje ostatní.

📍 **V čem ještě je tamní univerzita společensky odpovědná?**

Velmi se mi líbí, že na BI začali odpovědnost nejdříve aplikovat sami na sobě, a teprve poté o společenské odpovědnosti začali učit. Ředitel institutu říká, že chtějí-li vštěpovat svým studentům myšlenku udržitelnosti a odpovědnosti, musí se jí sami řídit. BI sleduje 17 cílů udržitelného rozvoje OSN a zaměřili se prioritně na tři cíle, což je kvalitní vzdělávání, rovnost mužů a žen a klimatická opatření. Tyto cíle se snaží promítnout do všech oblastí působení.

📍 **Jaké konkrétní kroky v Norsku zavedli?**

Snaží se integrovat myšlenku společenské odpovědnosti a udržitelného růstu do všech předmětů. Nabízejí také kurzy přímo spojené s tímto tématem, kurzy etiky nebo udržitelného rozvoje. Zaujal mě třeba kurz udržitelného podnikání v Africe, při kterém studenti vyrazí do Tanzanie, kde navštěvují různé podniky, univerzitu a neziskové organizace. V těchto zemích je společenská odpovědnost teprve na začátku. Na norské BI ale studují studenti z celého světa. Cílem je ukázat, jak je úroveň společensky odpovědného chování v jednotlivých zemích rozdílná, podnítit zájem a diskusi o tom, že i v afrických zemích je třeba rozvíjet společensky odpovědné úsilí. Snahu o udržitelnost můžeme ale vidět i ve školní jídelně. Pečlivě vybírají potraviny, které v menzách servírují. Mají pouze dodavatele s eko certifikáty, kteří nabízejí místní potraviny, včetně vegetariánských jídel.

📍 **Co dalšího jste v kampusu zaznamenala?**

Velmi mě překvapily včelí úly umístěné na střeše jídelny, kterými se snaží přispět k biodiverzitě. V rámci environmentální odpovědnosti bychom ale našli celou řadu příkladů, kterými bychom se na českých vysokých školách mohli inspirovat. Areál školy v Oslu využívá geotermální energii pro vytápění a od roku 2006 snížil spotřebu energie o 30 procent. V dalších areálech škola používá buď solární panely, nebo mořskou vodu. Snahou této školy je omezit emise. Jen mezi lety 2017 a 2019 se je podařilo snížit o 21,6 procent. Všechny kampusy mají Eco-Lighthouse certi-

fikaci, což je nejpoužívanější norský certifikát, který prokazuje environmentální úsilí.

📍 **Zmiňovala jste, že se norská univerzita také snaží přimět zaměstnance a studenty cestovat ekologicky. Jak to dělá?**

Kolem areálů jsou zastávky MHD a stanice pro sdílené koloběžky a kola. V případě, že zaměstnanci cestují do práce autem, musí platit za parkování symbolický poplatek. Zdarma parkují jen majitelé elektromobilů. Snahou je minimalizovat služební cesty, takže už před pandemií se pracovní schůzky ve velkém organizovaly online. Také nakoupili emisní kvóty pro letecké cesty zaměstnanců, za rok tím kompenzují asi 39 procent emisí.

📍 **Jak na tom jsou v porovnání s přístupem této norské vysoké školy české univerzity?**

Myslím, že se máme co učit. Některé univerzity už mají včelí úly, ale obecně je společensky odpovědných aktivit na českých vysokých školách málo. I když je nějaká univerzita v této oblasti aktivní, ostatní o tom nevědí. Zkrátka příklady dobré praxe příliš nesdílíme. K odpovědnosti nám do určité míry pomohla pandemie. Začaly se rozvíjet aktivity jako sdílení kapacit laboratoří pro testování na covid a byl to impulz pro spolupráci. Přestali jsme tolik cestovat, schůzky se konaly online, netiskli jsme tolik materiálů a najednou stačilo, když jsme si vše poslali mailem. Důležité je, abychom jako vysoké školy vychovávaly studenty ke společenské odpovědnosti. Vychováváme budoucí zaměstnance a manažery firem a když se jim tato myšlenka vštípí, mohou ji potom aplikovat v praxi.

📍 **Čím by se třeba naše univerzita mohla ve společenské odpovědnosti víc posunout?**

Ve vzdělání už jsme začali, protože v některých kurzech promítáme myšlenku společenské odpovědnosti do výuky. Na Fakultě chemicko-technologické nabízíme program Udržitelný rozvoj v chemii a technologii. Dovedu si představit, že bychom podobné studijní programy zaměřené na společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj mohli mít i na dalších fakultách. V oblasti vědy už byly učiněny první kroky, které je potřeba dál rozvíjet. Kdybych měla být zcela konkrétní a podívat se na Univerzitu Pardubice jako

celek, pak by pro začátek stačilo zaměřit se na důslednější třídění odpadu.

➤ Může být univerzitní kampus více ekologický a udržitelný?

Kampus má mnoho budov, na které bychom mohli umístit solární panely. Vzhledem k tomu, že ceny energií jdou stále nahoru, by využití obnovitelných zdrojů bylo nejen ekologičtější, ale i ekonomičtější variantou. Přemýšlet můžeme také o větším osázení kampusu, což není vůbec nic složitého. Také by se dalo lépe pracovat s myšlenkou re-use nábytku. Na katedrách i fakultách se vyřazuje nábytek, který by se mohl hodit jinému pracovišti. Nafočením a zveřejněním na nějakém portálu bychom mu prodloužili život. Vyhodil by se až ve chvíli, kdy by o něj opravdu nikdo neprojevil zájem.

➤ Mohou ke společenské odpovědnosti přispět i naši studenti?

Mohou toho udělat mnoho a začít lze už cestou do školy. Jako ekologicky smýšlející člověk a akademik,

který se společenskou odpovědností aktivně zabývá, bych byla velmi ráda, kdyby se uvažovalo o zavedení symbolického poplatku za parkování aut v kampusu. To by se studentům asi moc nelíbilo, ale mohlo by je to přimět k tomu, aby nejezdili do školy autem, nebo aby se domluvili a využili spolujízdu, což je také environmentální chování. Často jezdí v jednom autě jeden student. Mohou se také snažit o úsporu papíru tím, že si nebudou tisknout veškeré materiály. Všichni mají notebook nebo tablet, takže papírovou formu většinou nepotřebují. Možností je ale daleko více.

➤ Takže stačí, aby změnili jen drobnosti v každodenním životě?

Ano, mohou například zahrnout aspekt společenské odpovědnosti do svých každodenních nákupních rozhodnutí, ale také se mohou zapojit do zvelebování našeho univerzitního kampusu, organizace dobrovolnictví či dárcovství. Škála aktivit je široká. Inspiraci najdou v kurzech společenské odpovědnosti a udržitelné výroby a spotřeby, které naše univerzita nabízí.

CV

doc. Ing. Liběna Tetřevová, Ph.D.

(1973)

- Stojí za vznikem doktorského studijního programu Ekonomika a management podniků s procesními výrobami.
- Společenské odpovědnosti se při své akademické činnosti věnuje dlouhodobě.
- Je autorkou mnoha odborných publikací. Její jméno například nese obálka knihy Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví.
- V letech 2020–2022 byla řešitelkou projektu Programme for Exchange of Best Practices in Social Responsibility, jehož výsledkem je kniha Moderní trendy společenské odpovědnosti firem, univerzit a municipalit: Příklady dobré praxe z České republiky a Norska.
- Ve volném čase se věnuje rodině, cestování, návštěvě divadel nebo četbě odborné literatury.

1

2

3

KVĚTEN

Univerzitní galerie otevřela

Univerzita Pardubice znovuotevřela svou galerii přímo v kampusu. Pod názvem GU: a v moderním prostoru nabídne univerzita návštěvníkům pětkrát ročně expozice současných kvalitních umělců z České republiky i ze zahraničí. Své jméno s univerzitní galerií GU: spojil malíř, fotograf, pedagog Fakulty restaurování a nyní i kurátor prof. Tomáš Lahoda. Jako první svou tvorbu představil český malíř Petr Malina, na jehož dílech se opakuje téma každodenního života spojeného s pulzujícím organismem města a velkoměsta. Galerie je otevřená pět dní v týdnu. **1**

KVĚTEN

Studenti i zaměstnanci rozhýbali univerzitu

Výzvu Rozhýbejme univerzitu ovládli v souboji sedmi fakult už podruhé zástupci Fakulty chemicko-technologické. Během měsíční výzvy se podařilo studentům a zaměstnancům zdolat chůzí, během a na kole neuvěřitelných 31 590 kilometrů, čímž hned o 10 tisíc kilometrů překonali číslo z loňského prvního ročníku. Celých 11 tisíc kilometrů jde přitom za Fakultou chemicko-technologickou. Na druhém místě skončila Fakulta ekonomicko-správní a třetí příčku získala Dopravní fakulta Jana Pernera. Nejlepší sportovce ocenilo vedení univerzity začátkem května.

KVĚTEN

Královna majálesu byla z univerzity

Po dvouleté pauze způsobené pandemií oslavili pardubičtí vysokoškoláci studentský život na tradičním majálesu. Dva dny hudby a zábavy podpořila i Univerzita Pardubice, která je partnerem hudebního festivalu a pravidelně na akci otevírá svůj stánek. Letos navíc celé akci kralovala studentka Fakulty chemicko-technologické Míša Šrámková, která se stala královnou Majálesu. **2**

KVĚTEN

Záchranáři testovali fyziku

Příjímačky neznamenají vždy jen správné odpovědi. Proběhnout na čas kampusem bylo koncem května podmínkou pro všechny zájemce o studium záchranářství. Kromě úspěšného absolvování vědomostních testů museli předvést dobrou fyzickou kondici. Od budoucích záchranářů se očekává, že v časovém limitu uběhnou tisíc metrů a uplavou sto metrů. Testy fyzické zdatnosti pro Fakultu zdravotnických studií každoročně organizuje Katedra tělovýchovy a sportu. **3**

5

6

4

KVĚTEN

Ukrajinské matky se radí na FZS

Univerzita Pardubice nabídla pomoc ukrajinským těhotným ženám a matkám s malými dětmi, které zasáhla válka. Na Fakultě zdravotnických studií otevřela bezplatné poradenství ohledně těhotenství a následné péče o dítě. K dispozici jim jsou porodní asistentky a dětské sestry, které poskytují odborné rady zcela zdarma. V případě zájmu fakulta zajistí kontakt na další odborníky – gynekology, porodní asistentky, fyzioterapeuty, psychology nebo dětské sestry.

KVĚTEN

EUforia Stage uvedla předsednictví

V květnu ovládla kulturu v Pardubických univerzitní EUforia Stage. Společně s dalšími pěti vysokými školami Univerzita Pardubice připomněla nadcházející předsednictví České republiky Radě EU. Vysoké školy připravily festival plný zábavy, hudby, ale i vzdělávání a informací o prioritách českého předsednictví, o propojení evropských univerzit, příležitostech studia v zahraničí nebo o způsobech levného cestování. Atmosféru podtrhla také nabídka evropských specialit a hudební program s kapelami Vanua2, VOXEL & Spol. a Sto zvířat. **4**

KVĚTEN

Michal Holčapek získal prestižní cenu

Analytický chemik Michal Holčapek převzal v USA jako první Čech Cenu Herberta J. Duttona. Ocenění se uděluje jednou ročně pouze jediné světové osobnosti z oblasti vědy. Zásahu na tom má Holčapkův dlouholetý výzkum lipidů na Fakultě chemicko-technologické. Analýzami například dokázal rozdělit všechny existující typy izomerů triacylglycerolů a detailně charakterizovat rostlinné oleje a živočišné tuky. Jeho skupina vyvinula metody pro rozpoznání falsifikace drahých rostlinných olejů nebo pro stanovení obsahu esenciálních mastných kyselin. Výzkum mimo jiná uplatnění vyústil v metodu, která umožní detekovat několik typů rakoviny. **5**

ČERVEN

Nová budova slouží i handicapovaným

Kampus Univerzity Pardubice se rozrostl o novou moderní budovu. Zázemí pro spolky, pro studenty se specifickými potřebami, poradenské služby i Kariérní centrum vedení univerzity slavnostně otevřelo začátkem června. Všichni studenti mohou na konzultace, společné úkoly nebo třeba na různé akce využít dvě společenské místnosti. Pod okny nové budovy navíc vyroste první venkovní učebna na UPCE. **6**

7

8

9

ČERVEN

Děti na jarmarku nahlédly do světa vědy

Největší akce Univerzity Pardubice popularizující vědu s názvem Vědecko-technický jarmark se po dvouleté pauze vrátila do centra města. Děti i dospělí se tak mohli za pomoci popularizátorů z fakult ponořit do tajů vědeckých principů i každodenních věcí, které nás obklopují. Nechyběl například letecký simulátor nebo programovatelní roboti. Návštěvníci si vlastnoručně vyrazili historickou minci, prověřili znalosti v inflačním kvízu nebo pronikli do tajů chemických a fyzikálních pokusů. České a ukrajinské děti pak vyrazily na prohlídku centra města s názvem Superhrdinové aneb legendy a pověsti v Pardubicích. **7**

ČERVEN

Nejlepší mladý chemik je z Pardubic

Králem desátého ročníku soutěže Hledáme nejlepšího Mladého chemika ČR se v konkurenci tisíců žáků z celé ČR stal Michal Čápek ze ZŠ Pardubice-Polabiny 3. Finálové klání v prostorách Fakulty chemicko-technologické se pro 38 nejlepších skládalo z testu teoretických znalostí a praktické laboratorní práce. Nadaní mladí chemici kromě hodnotných cen získali také příslib stipendia, pokud se rozhodnou pro studium na Fakultě chemicko-technologické. Děkan Fakulty chemicko-technologické Petr Kalenda ocenil také učitele vítězů. **8**

ČERVEN

Studenti sbírali medaile na akademických hrách

Studenti Univerzity Pardubice posbírali sedm cenných kovů na Českých akademických hrách v Českých Budějovicích. V konkurenci 1600 studentů z 30 českých vysokých škol skončila Univerzita Pardubice při účasti pouhých 30 sportovců na 12. místě. Studenti soutěžili v atletice, veslování, stolním tenisu, kuželkách, beach volejbalu, florbalu a v plavání. Ve vodě kralovala Klára Šimánová z Fakulty ekonomicko-správní, která přivezla zlato, stříbro i bronz. Zlato získala z kuželek Natálie Topičová z téže fakulty. Stříbrné medaile vybojovaly volejbalistky Edita Dražanová a Jana Krupařová z Fakulty zdravotnických studií. Atletka Pavlína Kvasničková z Fakulty chemicko-technologické doběhla pro dva bronz. **9**

ČERVENEC

Předsednictví odstartovalo také na Univerzitě Pardubice

Univerzita Pardubice se podílela na premiérovém pracovním setkání vlády a kolegia Evropské komise v první den českého předsednictví v Radě EU. Jednání se uskutečnilo na počátku července v Litomyšli, kde sídlí Fakulta restaurování, jejíž prostory i technika se během reprezentativní akce využily. Části programu se zúčastnil také rektor Univerzity Pardubice prof. Libor Čápek. V moderní dostavbě Piaristické koleje bylo tiskové centrum celé akce. Prostory ve všech třech patrech poskytly zázemí pro více než stovku českých i zahraničních médií. Lidé z univerzity i Fakulty restaurování zajišťovali další potřebné služby. **10**

10

11

12

ČERVENEC

Univerzita v pohybu: věda na táborech

Po celé léto zastavovala naše Univerzita v pohybu na letních a příměstských táborech v Pardubickém kraji. Děti si s nadšením užívaly chemické pokusy, zkoušely nové technologie a dozvídaly se plno zajímavých informací o dopravě a následcích dopravních nehod. Čekala na ně ale také zdravotní péče, při níž si vyzkoušely první pomoc. Popularizátoři z různých fakult vědu přivezli například na tábor do České Třebové, Přelouče, Litomyšle nebo na Seč. **11**

ČERVENEC

Jen pro dívky: letní škola IT

Na Fakultě elektrotechniky a informatiky probíhala výuka i o prázdninách. Jen trochu jinak. V červenci si cestu na fakultu našly dívky ze středních škol, které se rozhodly absolvovat letní školu IT. Během jednoho týdne mohly díky organizátorům z Kariérního centra univerzity nahlédnout do světa informačních technologií, vyzkoušet si práci s webem a programování, a také navrhnout počítačovou síť. Postavily se také za fotoaparát a své fotky se následně učily upravovat. Poslední den pronikly do světa filmů a videotvorby, když si samy vyzkoušely natáčení a střih videa. **12**

SRPEN

Science Point opět na Sportovním parku

Jak se dá propojit výuka jazyka, chemie, ekonomie a sport? To zjistili všichni malí i velcí návštěvníci, kteří museli zapojit hlavu i svaly v aktivitách Sportovního parku Pardubice, kde ani letos nechyběla Univerzita Pardubice. Populárně-naučné zážitkové stanoviště Science Point UPCE bylo součástí akce už posedmé a opět ukázalo, že věda je zábava. Zástupci fakult dětem přiblížili zajímavosti prostřednictvím zábavných a poučných ukázek, kvízů a demonstrací z nejrůznějších oborů.

SRPEN

Kampus zaplnili malí sportovci

Na konci srpna byl kampus plný dětských sportovců. Katedra tělovýchovy a sportu si pro žáky ve věku od 6 do 14 let připravila příměstský tábor plný sportu a pohybu. S mottem „Sportování nás baví“ si děti vyzkoušely mnoho sportovních dovedností a aktivit v tělocvičně i na čerstvém vzduchu. Zahrály si míčové i raketové hry, čekaly je orientační aktivity, lanové překážky a hry v přírodě. Při vodních sportech mohly plout na kánoích nebo paddleboardech. Zajímavý program děti nejen bavil, ale přispěl také k rozvoji základních pohybových schopností a dovedností.

Obsluhoval jsem parní lokomotivu

TEXT Lada Součková • FOTO archiv Ladislava Crhy • ILUSTRACE Veronika Beňová

Topič na lokomotivě, který má k ruce svého tlumočníka. To je světová rarita. Pro absolventa Dopravní fakulty Jana Pernera Ladislava Crhu, který obsluhuje kotel parní lokomotivy na německé úzkokolejce v Žitavě ale každodenní realita. Jazykovou bariéru v nové práci rychle odbourává.

📍 Jezdíte vlakem i mimo práci?

Jezdím. Svě první auto jsem si pořídil teprve vloni. Jako strojvedoucí pracuji 15 let a vždy jsem dojížděl do práce vlakem. Jenže dřív jsem pracoval v nákladní dopravě, takže nevadilo, že jsem občas zaspal a přišel pozdě. Mohl jsem jet dalším vlakem. Jenže na osobní dopravu čekají lidé, ta musí jet včas. Když jsem jednou zaspal, musel jsem jet na nádraží taxíkem, abych stihl svůj vlak. V tu chvíli jsem vyhodnotil, že je čas si pořídít auto, protože je to jistější (smích).

📍 Kde se ve vás vzala láska k železnici?

K železnici mě přivedl táta, který je strojvedoucí. Jako malý kluk jsem s ním chodil do práce. Už v pěti letech jsem se domáhal, aby mě vzal na motorák a dovolil mi se s ním rozjet. Naprosto mně vlaky učarovaly a hned jsem si je zamiloval. Dodnes mám rád pocit, že můžu řídit vlak, a ten pohled na koleje, které mi utíkají pod mašinu.

📍 Jaká byla vaše cesta k funkci strojvedoucího?

Cesta to nebyla vlastně vůbec snadná, protože v páté třídě se zjistilo, že špatně vidím na dálku. V tu chvíli

se mi zhroutil svět a rozplynul největší sen. V roce 1989 totiž platilo, že strojvedoucí nesmí mít brýle a musí patřit do takzvané smyslové skupiny jedna, jak se tehdy rozlišovalo. Kdežto výpravčí už mohl mít brýle a mohl spadat do smyslové skupiny dva, v níž jsem se najednou ocitl. Zjistil jsem, že mašinu nebudu moct řídit, takže jsem začal na střední škole studovat na výpravčího.

📍 Nakonec z vás ale strojvedoucí přece jen je.

Umožnil mi to vědecký pokrok. Ke konci studia na Univerzitě Pardubice, kde jsem studoval obor Dopravní prostředky, jsem se dozvěděl, že mohu jít na laserovou operaci, která mi vadu odstraní. Znovu jsem začal doufat, že ze mě jednou strojvedoucí opravdu bude.

📍 Co jste tedy musel udělat, abyste se jím mohl stát?

Po škole jsem nastoupil na drážní úřad, kde jsem se teprve dozvěděl, co to obnáší. Byl jsem také v Klubu přátel lokálky v Kamenickém Šenově, který měl licenci, takže jsem se tam mohl zaučovat. Musel jsem

absolvovat zákonité zkoušky s jízdou před komisí. V roce 2007 jsem vše splnil a mohl jsem nastoupit k Českým drahám.

🔵 **Můžete řídit i parní lokomotivu. Na ni jste musel získat další papíry?**

Je to tak, měl jsem jen oprávnění na motorovou trakci, takže jsem mohl jezdit jen s motorovými lokomotivami a vozy. Když jsem ale jezdil s nákladními vlaky, přestoupil k nám strojvedoucí z turnovského železničního spolku. Potkávali jsme se v Liberci na raportce, tedy v místnosti, které také říkáme fircimra (místnost, šatna pro strojvedoucí – pozn. red.), a on mě lákal, ať s nimi jdu jezdit parní lokomotivou 310 kolem Turnova.

🔵 **A vy jste šel.**

Chodil jsem tam nejdříve na brigády a zaučoval jsem se jako topič. Když jsem odpracoval stanovený počet hodin, šel jsem zase ke zkouškám a získal certifikát pro obsluhu lokomotivních kotlů. To odstartovalo další proces. V tu chvíli jsem totiž mohl přejít na pravou stranu strojvůdcovské budky, která je vyhrazená pro strojvedoucího. Opět jsem se musel nejdříve učít řízení lokomotivy a poté složit zkoušky, aby se ze mě stal strojvedoucí na páře.

🔵 **V Německu jste ale nastoupil na pozici topiče. Není to krok zpět?**

Může se to tak zdát, ale je to naprosto pochopitelné. Není to jako u auta, že s českým řidičákem můžu jezdit bez problému i v Německu. Za hranicemi mají na dráze jiné předpisy, v tomto případě navíc v něm-

čině, jinou návěštní soustavu a trochu jiné zvyklosti. Prohlédli si všechny mé papíry a oprávnění, která jim stačila na to, abych mohl obsluhovat kotle. I tak si nejdříve prověřili, zda všechno opravdu umím. Když pustí na koleje člověka, musí mít jistotu, že je opravdu kompetentní.

🔵 **Jak jste práci získal? V Německu nemají dostatek lidí, kteří by chtěli jezdit na páře?**

Řekli mi o ní známí z jednoho německého spolku, protože věděli, že tam několik lidí půjde do důchodu. Je možné, že Němcům toto místo přijde špatně placené, protože je to špinavá práce. Máte ruce neustále od oleje, ale pro mě je to taková ta čistá špína. Někteří by třeba zájem měli, ale zase se bojí zodpovědnosti. Řízení lokomotivy a vlaku je velmi zodpovědná práce a lidí, kteří jsou ochotni tuto zodpovědnost přijmout, je málo.

🔵 **Takže raději přijali Čecha i za tu cenu, že mu museli sehnat tlumočníka. Je tento postup obvyklý?**

Není to obvyklé, dokonce to prohlašovali za světovou raritu. Pro jistotu se mnou první měsíc do služby chodili dva tlumočníci, kteří se u mě střídali, abych se řádně zaučil. Německy trochu mluvím, ale ne všemu rozumím, takže mi překládali komunikaci se strojvedoucím.

🔵 **Máte v plánu se němčinu doučit?**

Určitě, už na tom pracuju. Není to jen o běžné mluvě, ale musím se především doučit různé technické pojmy. Rozumím, že mám jít třeba namazat mašinu a podobně, ale v mnohých oblastech mám stále

mezery. Primárně se musím doučit vše kolem lokomotiv, pak teprve si němčinu vyšperkuju tak, že budu schopný bez přípravy mluvit třeba i o pěkných ženských (smích).

❶ Co je úkolem topiče?

Starat se o kotel a vyrobit páru pro pohon parního stroje. Zkrátka zařídit, aby měl strojvedoucí vždy dostatek páry pro pohyb lokomotivy. Aby v kotli vznikla pára, je potřeba mít v něm vodu a pod ní topit, v mém případě černým uhlím. Když přijdete do budky strojvedoucího, uvidíte tam většinou dvě skleněné trubičky, takzvané vodoznaky, kde lze sledovat hladinu vody v kotli. Hlídat, aby voda neklesla pod nejnižší stav, je to nejdůležitější. Může se stát, že topič špatně přiloží a klesne tlak, ale to není takový problém, jako když dojde voda, to je průšvih. Je to na vrácení papírů na lokomotivu, protože může dojít i k výbuchu kotle.

❷ Budete do budoucna usilovat o roli strojvedoucího na této mašině?

Je to mým přáním. Ale jsem tam od května, takže na to je ještě čas. Nechávám tomu volný průběh. Abych ukojil potřebu řídit vlak, občas si ve svém volnu zajezdím jako strojvedoucí v Česku. I proto, abych si osvěžil české předpisy a udržel se v kondici.

❸ Nyní jezdíte na Žitavské úzkokolejce. Co je to za trať?

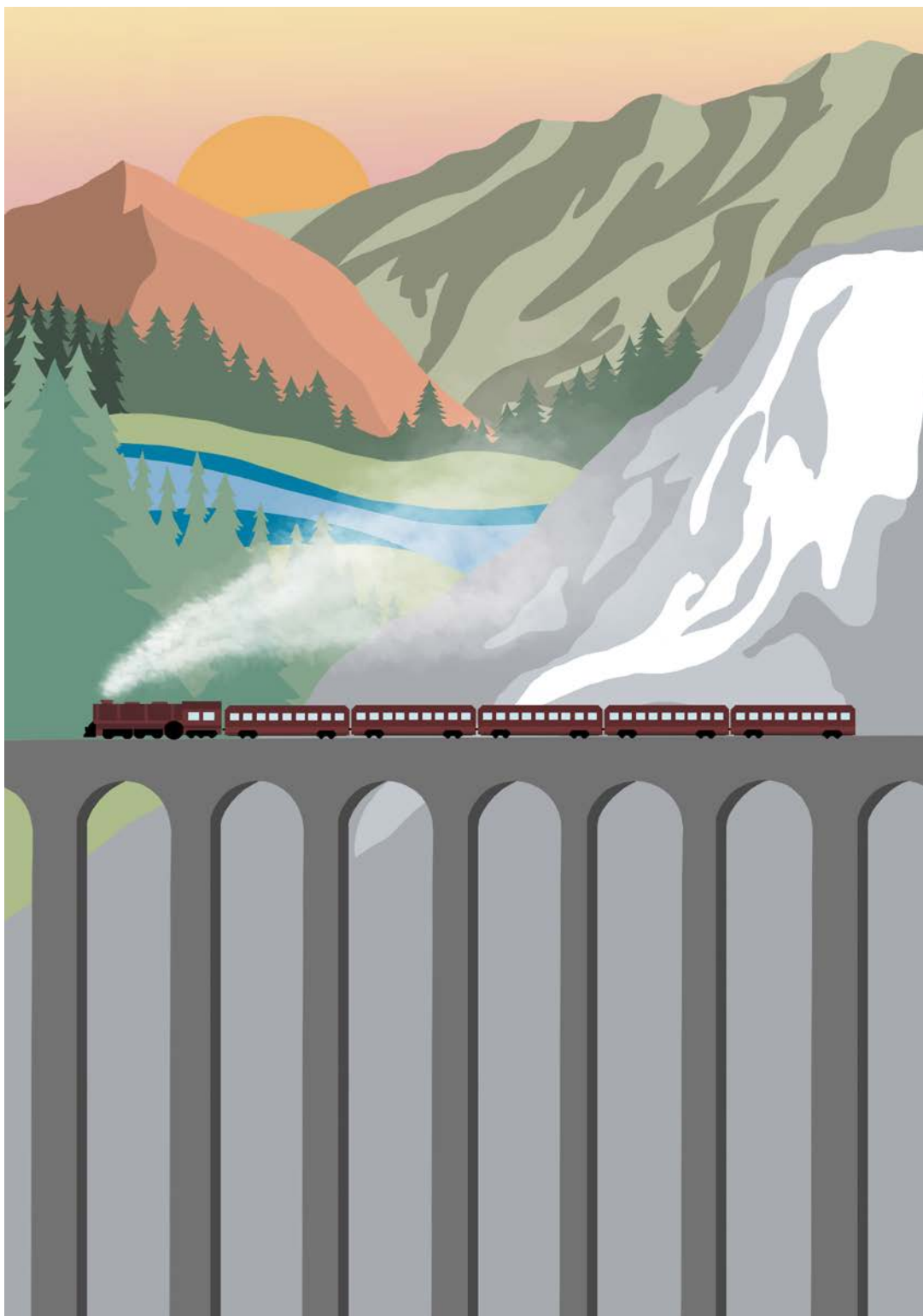
Je to německá úzkokolejná železnice blízko hranice s Českou republikou. Tyto železnice se v Sasku začaly hojně stavět po roce 1880 především v méně hospodářsky rozvinutých a horských oblastech. Už v roce 1884 se rozhodli postavit úzkorozchodnou trať do Reichenau (dnes polská Bogatynia – pozn. red.) a Markersdorfu (dnes polské Markocice – pozn. red.), což je u Heřmanic. Na tu později navázala úzkokolejka z Frýdlantu do Heřmanic, takže se z Frýdlantu pak dalo jet až do Žitavy. Odbočka na Oybin se postavila roku 1890. Část z Žitavy do lázeňských měst Oybin a Jonsdorf se zachovala dodnes.

❹ Lokomotivy tam jezdí každodenně?

Jezdí každý den. Za dob východního Německa bylo málo nafty a benzínu, takže běžně provozovali parní lokomotivy. Po roce 1990 už byla dráha pro běžnou dopravu do práce nepoužitelná, tak se přešlo na turistický a historický provoz. I tak ale zajišťuje drobnou dopravní obslužnost, některé děti tímto vlakem jezdí ze školy. Ale není to tak, že přijdete ráno v půl páté na vlak a přijede vám parní mašina, takový provoz už tam není.

„Není to jako u auta, že s českým řidičákem můžu jezdit bez problému v Německu. Za hranicemi mají na dráze jiné předpisy, v tomto případě navíc v němčině, jinou návěštní soustavu a trochu jiné zvyklosti.“

**„Chodím si do práce hrát s vláčky, a ještě za to
dostanu zapláceno. To už je splněný sen.“**

„Je možné, že Němcům toto místo přijde špatně placené, protože je to špinavá práce. Máte ruce neustále od oleje, ale pro mě je to taková ta čistá špína.“

❶ Co zajímavého tam na cestující čeká?

Jezdí tam třeba otevřené vozy, takže nad sebou nemáte žádnou střechu a můžete si užít krásný výhled do krajiny. Lidé v nich jezdí moc rádi. Mohou se nadýchat kouře z parní lokomotivy a prožívat tu pravou atmosféru (smích), ale také se zaposlouchat do chodu parního stroje. Trasa do lázeňských měst vede do kopce, takže lokomotiva je ve výkonu a dává o sobě vědět.

❷ Kromě této rarity jste ale spojován také se Spolkem Frýdlantské dráhy. Co je jeho cílem?

Od narození bydlím ve Frýdlantu, odkud dříve vedla úzkokolejka do Heřmanic. Po válce území mezi Žitavou a Heřmanicemi zabrali Poláci a mezinárodní provoz po úzkokolejce přestal existovat. Do roku 1976 se jezdilo pouze na našem území. Když jsem byl malý kluk, tak tam ještě pořád ležely koleje. Trať postupně zarostla břízami a dalšími náletovými dřevinami a v 90. letech zmizely koleje úplně. Zůstaly nám jen násypy a spousta fotografií, které jsme nasbírali. Od mala to na mě ale velmi působilo, neustále jsem měl v hlavě, že u nás úzkokolejka byla. V roce 2004 jsme založili spolek s cílem část trati obnovit. Prioritou pro nás je obnovení kolejí od nádraží do výtopny, ve které provozujeme muzeum. Chceme zachránit úzkokolejku Frýdlant – Heřmanice v co největší možné míře. Kousek už jsme udělali.

❸ Jak vzpomínáte na studia na Univerzitě Pardubice?

Když jsem v roce 1997 nastoupil do prvního ročníku, věděl jsem, že se budu muset pořád učit. Ale bylo to zároveň období, kdy jsem si užíval studentského

života. Večer jsme se potkávali v hospodě s lidmi z celé univerzity, na což rád vzpomínám. Poté jsem přešel do České Třebové, kde bylo tehdy dislokované pracoviště dopravních prostředků. Pokračovali jsme v takovém domácím prostředí, jelikož nás v ročníku bylo asi sedm. Mohli jsme zůstat ve škole třeba i celou noc a pracovat na počítači. Tam už se vše točilo kolem železnice.

❹ Co vám univerzita do života dala?

Dala mi schopnost se vzdělávat pomocí knih a učebnic. Na střední škole jsem dostal knížky, k nimž jsem nemohl najít cestu, protože jsem jim nerozuměl. Kdežto na univerzitě jsem se naučil přijít do knihovny, posbírat pět knížek a z nich vyčíst vše potřebné. A hlavně jsem tomu obsahu díky studiu na univerzitě rozuměl. Vlastně jsem konečně pochopil i to, co do mě tloukli na střední škole a co jsem počítal těmi kilometr dlouhými vzorečky. Z toho dodnes čerpám. Porozuměl jsem technice a k tomu, co jsem se na výšce naučil, se neustále vracím.

❺ Máte nějaký železničářský sen? Projet se na nějaké trati nebo mašině?

Chodím si do práce hrát s vláčky, a ještě za to dostanu zapláceno. To už je splněný sen. Do Žitavy jsem šel, abych zažil pravidelný parní provoz, což se mi teď splnilo. Jediné mé přání je opravdu už jen být strojvedoucím na úzkokolejce. Tam bych vydržel klidně až do důchodu. Nemám sen jezdit nějakými rychlovlaky, dráhu prožívám spíše na lokálkách a regionální železnici, což je z dopravního pohledu dnes už okrajová záležitost.

Jíst, meditovat, fotit

TEXT Lada Součková • FOTO Milan Reinberk, Jan Jambor

Kampus Univerzity Pardubice v Polabinách si během minulého roku připsal další zajímavost. Každá fakulta získala nové výrazné označení. Unikátní rámy jsou součástí rozvojového plánu Univerzity Pardubice a jejich provedení navrhl architektonický ateliér. Navíc nabízejí hned několik funkcí.

Orientační

Dřevěné rámy tvoří orientační body s označením jednotlivých fakult. „Doposud chybělo viditelnější označení. Každý kolemjdoucí teď bude na první dobrou vědět, že prochází kampusem univerzity a jaká fakulta se nachází v jeho blízkosti,“ říká kvestor Univerzity Pardubice Petr Gabriel. Ke čtveřici rámu označujících Fakultu chemicko-technologickou (FChT), Dopravní fakultu Jana Pernera (DFJP), Fakultu ekonomicko-správní (FES) a Fakultu filozofickou (FF) přibude v dalších měsících rám s názvem univerzity, který vyrostе v těsné blízkosti auly a budovaného dopravního terminálu. Každý z rámu je originál, liší se velikostí i vnitřním vybavením. Rám FChT zdobí letopočet 1950, který odkazuje na rok vzniku vysoké školy v Pardubicích, rám FF symbolizuje dialog a má jako jediný dvě lavičky proti sobě, v rámu FES je zakonponován sloupový graf. Za rámem DFJP ztvárnil postavy představující pohyb známý výtvarník Pavel Koutský.

Selfie prostor

Studenti si mohou z nových prvků v kampusu vytvořit také fotorámy. Mají tak možnost zachytit okamžiky strávené se spolužáky v kampusu nebo si zvěčnit vzpomínku na den, kdy si domů odnesli svůj diplom. S deskami se mohou vyfotit nejen před univerzitní

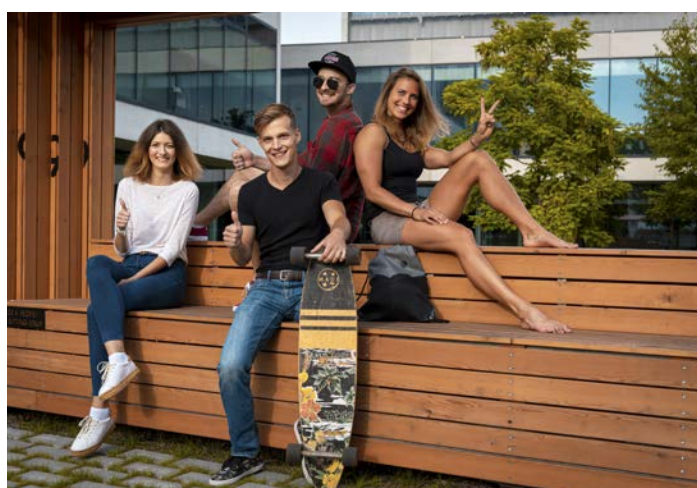
aulou, ale i ve stylovém rámu přímo pod názvem své fakulty. A vejdou se tam i se všemi rodiči, babičkami, tetičkami nebo kamarády. Svá selfíčka pak mohou sdílet na sociálních sítích a přiložit k nim #upce, nebo rovnou označit univerzitní účty @upce_cz.

Chill-out zóna

Rám mohou využít také v průběhu semestru studenti v pauzách mezi přednáškami, k diskusím nebo jen tak k setkávání, odpočinku a času na svačinu nebo chatování. Také je to prvek, který může sloužit jako „meeting point“. Univerzita díky rámu navíc získala čtyři nová místa, na nichž lze uspořádat drobné akce. Třeba rám před Fakultou chemicko-technologickou si letos vybrali snoubenci pro svůj nejdůležitější den. Historicky poprvé kampus zažil svatbu, při níž si řekli své „ano“ naši absolventi a současní zaměstnanci univerzity.

Udržitelnost

Dřevěné konstrukce, které ladí k moderním lavičkám, lehátkům i prostorovým venkovním květináčům, poukazují na snahu univerzity o udržitelnost. Navíc vytvářejí dobré podmínky pro to, aby to v kampusu ještě více ožilo. Učit se i relaxovat tak mohou studenti nyní společně na čerstvém vzduchu, v blízkosti stromů a květin.

Saunová královna

TEXT Ondřej Novotný, Lada Součková • FOTO Adrián Zeiner

Jako by její dny byly nafukovací. Doktorandka Fakulty filozofické Aneta Kohoutová otevřela komunitní saunu, pořádá trhy Nábleší, je provozní ředitelkou kina, cestuje a do toho působí v univerzitním Centru pro etiku.

❶ Co je Nuuk?

Když jsem žila ve Švédsku, měli jsme tam komunitní saunu pro celou vesnici, která se o ni starala. Lidé se tam po večerech a o víkendech setkávali. Bylo to místo, kde se mohlo nahlas mluvit, pít pivo, kdo chtěl, mohl být nahý, jiný tam mohl sedět klidně ve svetru.

Bylo to velmi benevolentní, ale zároveň respektující. To samé jsme s kamarádkou chtěly přenést k nám, takže NUUK je komunitní sauna a osvěžovna v Hradci Králové. Hradec má díky řekám a množství vodních ploch veliký potenciál, ale nikdo ho pořádně nevyužívá. I v našich dalších projektech se snažíme věnovat fenoménu řek a tomu, jak je vrátit zpátky lidem. Přidanou hodnotou naší sauny je komunita a takové bezčasí, ale zároveň i kulturní akce, které tam pořádáme. Někdo nám na Google recenze napsal, že to je naivní ostrůvek svobody, což je podle mě nejlepší popis celého projektu (smích).

❷ Saunu provozujete už sedmou sezonu a teď chystáte dokonce festival pro milovníky saun.

Je to tak. V Hradci nám chyběl festival, který by byl tak trochu podivný. Trochu jiný. Rozhodly jsme se, že pozveme všechny, kteří mají rádi saunování, ať si s námi po celý víkend užijí pohodu, stanují, cvičí jógu, skáčou do vody, jdou na koncert a pak si opečou burta nad táborákem.

„Řešili jsme, jak nalákat diváky do kin a jak jim představit kvalitní kinematografii, aby nechodili jen na blockbustery, ale podívali se třeba i na staré filmy.“

❸ Další váš projekt má slogan „Prodej, vyměň, dones, odnes, potkej se“...

Ano, to je Nábleší. Další z těch věcí, která pluje po Labi. Chtěly jsme oživit hradeckou náplavku, která je krásně opravená, ale život na ní trochu chybí. Každou poslední neděli v měsíci tam proto pořádáme

bleší trh. Nakonec nám narostl a otočil se tam třeba tisíc lidí. Z toho se nám navíc rozvinuly další projekty, jako je květinový nebo knižní swap, které organizují lidé, kteří začali chodit na Nábleší.

❹ Na Univerzitě Pardubice jste součástí Centra pro etiku. Čím se tam zabýváte?

S podobnou otázkou se setkávám často třeba na rodinných setkáních, kde se snažím příbuzným vysvětlit, co vlastně dělám. Jako studentka doktorského studia jsem součástí Centra pro etiku, kde se zabýváme studiem lidskosti a hodnoty člověka. Zaujímáme se o různé formy lidskosti v souvislosti s náboženstvím, politikou, environmentálními aspekty a podobně.

❺ Jakému tématu se věnujete vy?

Zabývám se etikou veřejného prostoru. Klíčovou otázkou pro mě je, co je to veřejné, ve smyslu veřejný prostor. Ten je samozřejmě tvořen nějakým materiálním prostorem. Ale také tím hodnotovým, který je navázaný na hodnotu lidství a na naše hodnoty a zájmy, které do veřejného prostoru vnášíme. To,

jak mezi sebou utváříme vztahy, spojuju s materiální strukturou prostoru. Vnímám tedy souvislost mezi tím, jak je prostor koncipovaný a jaké vztahy na něm díky tomu rostou.

➊ **Právě jste se vrátila z Erasmusu v Estonsku, kde jste pracovala na své dizertační práci. Měla jste čas si zemi i užít?**

Měla. V zimě jsem se zabývala především studiem, protože v Estonsku je půl roku tma a zima. Druhý půlrok je ale krásně, takže akademický život končí v květnu. Od té doby jsou všichni venku, pořád se někde jezdí, skáče se přes ohně a koupe v řece.

➋ **Severské země máte procestované důkladně. Kde ještě jste byla?**

Můj první Erasmus při magisterském studiu byl ve Finsku. Tam se ve mně skrz všechnu tu zimu a tmu zažehnul plamen lásky k severským zemím a jejich jazykům. Nějakým způsobem mi přišlo hrozně jednoduché tam být. Poprvé v životě jsem se někde cítila doma a od té doby mám pocit, že někde patřím. Také jsem jezdila na sever Švédska pracovat jako dobrovolnice na farmě.

Žila jsem tam se starší dvojicí lidí, kteří se stali mými švédskými rodiči. Vracela jsem se za nimi každé léto další čtyři roky. A vím, že to je místo, kam se můžu vždy vrátit a budu tam vítána.

➌ **Otevírá Erasmus možnosti vrátit se?**

Asi záleží, jak toho člověk využije. Ve skandinávských zemích je Erasmus super způsob, jak si tam otevřít dveře. Když se ale člověk vrátí domů, ty dveře se zas můžou rychle zavřít. Student nesmí být pasivní a čekat, že zůstanou dokořán, ale musí se snažit, aby je otevřené udržel.

➍ **Jaké to bylo opustit domov, známé prostředí, rodinu?**

Možná to vyzní zle, ale pro mě je to hrozně jednoduché. V Česku jsem se nikdy necítila zakořeněná.

Studovala jsem v několika městech, pracovala na různých projektech. Nikdy jsem tu nebyla s ničím hluboce spojená, takže pro mě je vlastně daleko těžší se vracet zpátky než někam odjíždět.

➎ **Ale vracíte se. Třeba do jednoho menšího kina, kde jste provozní ředitelkou. Co to obnáší?**

Na magistrovi jsem studovala film a tohle byla moje vysněná práce. Nacházím v ní spojení dramaturgie,

lidských zdrojů, ale i vymýšlení marketingových strategií. Jsou tam i nudnější věci jako byrokracie a účetnictví, ale i ty zábavnější jako třeba ježdění na filmové festivaly.

➏ **Jak jste přišla k lásce k filmu?**

To se stalo nějak samo. Na bakaláři jsem studovala obecnou teorii umění, a když jsem měla jít na magistra, chtěla jsem se na něco specializovat. Byl tam film, tak jsem do toho šla. Ale zatímco všichni moji spolužáci viděli hromadu filmů a měli přehled, já z toho byla hrozně zmatená. Ale nějakým způsobem se to ve mně postupně zlomilo. Daleko blíže než historie filmu mi ale byla právě třeba provozní stránka kin. Byla jsem součástí projektů pro kinaře, kdy jsme

řešili, jak nalákat diváky a jak jim představit kvalitní kinematografii, aby nechodili jen na blockbustery, ale podívali se třeba i na staré filmy.

➐ **Historii filmu dnes ale vyučujete i na Univerzitě Pardubice.**

To se vlastně stalo úplně náhodou. Jednou do našeho kina přišla profesorka z UPCE a říkala, že vyučující, která do té doby učila filmovou teorii a dějiny filmu, šla na mateřskou. Zeptala se, jestli bych to nechtěla vzít za ni. Já jsem chtěla, ale nebyla jsem si jistá, jestli na to mám dostatek znalostí. Všichni ale byli velmi otevření a já si mohla sama poskládat syllabus kurzu. Teď už to čtvrtým rokem učím.

Nohu ovládám aplikací

TEXT Ondřej Novotný, Lada Součková • FOTO Cesta za snem, archiv Jiřího Švihálka

Bílá stěna, náraz a tma. Jiří Švihálek při dopravní nehodě přišel o nohu. Pod přezdívkou „pacholek“ popsal bývalý student Fakulty ekonomicko-správní a Fakulty elektrotechniky a informatiky svůj příběh, který proletěl Českem, na blogu a v knize Deník jednonožce.

📅 **Datum 26. července 2019 asi jen tak nezapomenete. Co se tehdy stalo?**

Byl to krásný letní pátek. Po práci jsme jeli s nyní už bývalou ženou na rodinnou oslavu, a protože bylo krásně, naložili jsme dárky na motorku. Byl hustý provoz, takže jsme jeli v koloně. Na obchvatu kolem Chrudimi se najednou rozkývalo auto s vozíkem plným betonu. To jsem ale tehdy ještě nevěděl. V tu chvíli jsem viděl jen bílý flek, který přešel do protisměru a narazil do svodidel. Strhnul jsem řízení do protisměru. Pak bylo černo.

📅 **Po nehodě jste byl při vědomí. Co si pamatujete?**

Viděl jsem před sebou svou ženu, jak tam leží se zavřenýma očima. Bylo hrozné vedro, sluníčko páliło, na asfaltu smrděl olej. Tekl z motoru, který ležel vedle mě. Vyletěl z auta, taková to byla rána. Kousek dál stál nákladák. O nás nikdo nevěděl, oproti tomu, co se tam dělo, oproti té hradbě z rozbitých aut jsme byli jako mravenečci. Zakřičel jsem, ať pro nás někdo přijde. Naštěstí si nás poté všimli a táhli nás pryč od toho motoru, protože hrozilo, že začne hořet.

📅 **Jaký byl váš zdravotní stav?**

Zjistil jsem, že hýbu stehnem, ale zbytek nohy zůstává ležet na silnici. Palec se mi houpal jen na kouscích kůže. Vše v mém těle se najednou vyplo, takže jsem necítil žádnou bolest, za což jsem vděčný. Vnímám jsem, že mě pálí asfalt a že ležím na kamínku, ale vůbec jsem necítil, že mám na několika místech roz-

bitou nohu. Jeden hasič mi do ní dokonce omylem kopnul a hrozně se omlouval, ale já jsem nic necítil.

📅 **Co se dělo v nemocnici?**

Primář se mi podíval na nohu a řekl, že je na kaši a že se s tím nedá nic dělat. Pak jsem usnul a probudil se druhý den po několikahodinové amputaci. Cítil jsem se dobře, byl jsem plný opiátů. Ale neměl jsem nohu. Chvilí se mi chtělo brečet. Pak jsem si ale uvědomil, že žiju, a to je skvělé. Přišel jsem jen o část nohy. Tehdy mi ji řízli... tam vlastně nebylo co řezat. Zkrátka mi ji sebrali pod kolenem, ale 13 dní nato jsem bohužel přišel i o koleno, což je obrovská nevýhoda. Ztrátu kolene jsem obřečel hodně.

📅 **Přesto jste to ale vzal jako nový začátek.**

To je přesné, je to nový začátek a člověk si tak musí nastavit hlavu. Nesmí to vzít tak, že je konec. Jinak to konec skutečně bude – jak psychicky, tak fyzicky. Když se nastaví na nový start, s jinými hodnotami, začne se s tím učit žít a začne hledat cesty. Všechno je najednou o dost snazší. To byla hned od prvního dne po nehodě i moje filozofie a snažím se toho držet. Někdy to jde snáz, někdy hůř.

📅 **Zaplatil jste za vášeň pro motorky největší daň?**

To bych neřekl, vlastně to ani nesouvisí s motorkou. Sešlo se množství špatných náhod. Motorka za to nemůže. Kdybychom byli v autě a trefil nás přetížený vozík plný betonu, tak by to i tak dopadlo strašně špatně. Máme sice nějaké ztráty na končetinách a na

zdraví, ale mohlo to být horší. Hlavní je, že jsme to přežili.

❶ Po nehodě jste začal psát deník. Proč?

Kamarádka mi přinesla papírový sešit s infantilním jednorožcem v duhových barvách, abych se v nemocnici nenudil. Nejdřív jsem ho zavřel do šuplíku, ale pak jsem ho začal využívat na psaní různých věcí, které se mi přihodily, abych je mohl později vyprávět rodině a přátelům. Dostával jsem tak silné opiáty, že jsem usnul a po probuzení jsem nevěděl, kde jsem, a spoustu věcí jsem si nepamatoval. Začal jsem si je psát a druhý den to často byla novinka i pro mě. Takto to vzniklo.

❷ Poté jste texty zveřejnil na blogu, který se stal virálním...

Rozhodl jsem se, že zážitky napíšu jako příspěvek na své webové stránky a pošlu i na facebook, aby si je přečetlo širší okolí a já všechno nemusel všem vyprávět zvlášť. Muselo to ale ještě projít cenzurou

od rodiny a kamarádů. Tohle se odehrávalo měsíc po nehodě. Poté jsem se psaní snažil držet každý den, čímž získalo deníkovou formu. Moje příspěvky začali ve velkém sledovat i cizí lidé, kteří nám fandili a podporovali nás. To nám moc pomáhalo.

❸ Teď už tam ale každý den nový příspěvek nenajdeme.

Nejdříve jsem si hlídal, aby text vyšel opravdu každý den. Začal jsem si je připravovat předem a zveřejňoval je postupně. Každý příběh ale po nějaké době postrádá na zajímavosti. Když už nebyl vidět větší progres, dny se začaly slévat. Najednou bylo jasné, že je každodenní psaní neudržitelné a že už budu psát jen o velkých událostech – v této fázi je to teď. Ale papírový deník s jednorožcem pořád existuje, jen je zase zpátky v šuplíku.

❹ Následně jste blog vydal knižně. Liší se kniha od textů na webu?

Hlasy, ať to vydám, chodily od začátku. Někteří chtěli na budoucí knihu dokonce i přispět. Říkal jsem si, proč by za peníze kupovali něco, co mají zadarmo na internetu. Ale potom mě oslovili lidé, kteří měli s vydáváním knih už zkušenost, a šli jsme do toho. Rozhodl jsem se knihu obohatit, proto v ní jsou navíc unikátní rozhovory s hasiči, s mou rodinou, s přáteli. Je tam hromada receptů, čímž myslím asi tři nebo čtyři (smích), a také QR kódy, takže čtenář neprijde ani o videa.

📍 **Blog získal ocenění Magnesia Litera a Křišťálovou lupu. Při přebírání ceny z vás na pódiu sršela neskutečná energie.**

To si pletete s potem (smích). Je to neuvěřitelné. Člověk, který téměř neumí správně napsat čárku ve větě, se najednou mohl postavit na pódium vedle literárních génů. Pro mě obrovský úspěch. Nesmírně si ceny vážím a je to jedna z věcí, která mi visí na zdi.

📍 **Setkáváte se s lidmi, kteří váš příběh znají?**

Zrovna dnes jsem byl v drogerii koupit kapesníčky. Když jsem odešel, přišla mi na Instagram zpráva, v níž se mi čtenářka omlouvala, že na mě v obchodě zírala. Chtěla mě přijít pozdravit a popřát mi hodně štěstí, ale prý na to neměla odvahu a nechtěla mě obtěžovat. Lidé mě poznávají často. Vidět člověka bez nohy není v Pardubicích úplně běžné. Je nás tu jen hrstka.

📍 **Před nehodou jste byl v životní formě. Sportujete i přes ztrátu končetiny?**

To je pravda. Běhal jsem překážkové závody, půlmaratony a chystal jsem se na maraton. Ke sportu, hlavně k běhání, se chci vrátit co nejdřív. Hrozně dlouho jsem čekal, až budu moci používat běžecskou

protézu. To se protáhlo nutnými operacemi a hojením pahejlu. A pořád to není ono. Mám bolesti a neustále řešíme, co by mohlo pomoci, aby protéza dokonale seděla. Takže jsem metu, že zas budu běhat a budu aktivní i v tom, co mě předtím opravdu bavilo, ještě nepokořil. Ale snažím se dělat jiné sporty, jako je třeba wakeboarding, snowboarding nebo paddleboarding.

📍 **Je neuvěřitelné, že i bez nohy lze jezdit třeba na snowboardu.**

Dneska se už dělají protézy na každý sport. Člověk by ale musel chodit do několika prací najednou, aby si jich mohl dovolit více. Mně pomohlo, že jsem na snowboardu uměl jezdit už před nehodou. Musel jsem jen přijít na to, jak s protézou správně fungovat, jak ji propnout, abych z prkna nespadl, a podobně.

📍 **Jak těžké bylo vrátit se s handicapem ke sportování?**

Záleží na sportu. Jsou sporty, kam se člověk dokáže lehce vrátit zpátky i bez nohy. Pro mě je nejdůležitější běhání, proto je přede mnou ještě dlouhá cesta. Mám úžasnou protézu, ale pokud není kvalitní lůžko a nesedí mi, tak mě to bude vždy bolet a omezovat.

📍 **Vaše protéza je robotická. Co umí?**

Stojí strašné peníze, ale je skvělá. To, co umí a co vydrží, je neuvěřitelné. Má mnoho režimů, umí spoustu sportů a může se používat ve vodě. Navíc mi zachraňuje zdravou nohu, protože ji šetří tím, že pomáhá chodit ze schodů, přibrzďuje mě, sedá si se mnou. To je hrozně důležité, protože už mám jen jedno koleno a klouby se přetěžují a ničí. Původně byla navržena pro americké veterány a vůbec nebyla učena pro civilní trh. Pak se něco zlomilo a už se dá běžně sehnat.

„Bylo hrozné vedro, sluníčko pálilo, na asfaltu smrděl olej. Tekl z motoru, který ležel vedle mě. Vyletěl z auta, taková to byla rána.“

„Běhal jsem překážkové závody, půlmaratony a chystal jsem se na maraton. Ke sportu, hlavně k běhání, se chci vrátit co nejdřív. Než to bude možné, snažím se dělat jiné sporty, jako je třeba wakeboarding, snowboarding, paddleboarding.“

❶ Jak protéza funguje? Sama ví, co má dělat, nebo jí musíte dát povel?

Je to půl na půl. Protéza má hydraulický píst, který je řízený mikroprocesorem. V noze jsou rozmístěná různá čidla, takže pozná, jestli stojím na špičce nebo na patě, jestli je noha ve švihy nebo v zátěži. Pak je důležitý algoritmus a program, který pozná, jestli jdu pomalu nebo rychle, jestli jdu ze schodů nebo z kopce, a podle toho procesor přibrzdí píst. Neumí ale popohánět. Často si lidé dělají srandu, že za mě noha sama kope. Ona umí ale jen brzdit, takže při chůzi ze svahu mě pomalinku spouští. Noha přesně ví, kdy to má udělat, což je pro mě trochu magie. Jako skoro „ajťák“ bych to ale neměl říkat, protože je to zkrátka program. Občas jí ale musím poradit, jaký režim preferuju, třeba že jdu na kolo. Na to mám aplikaci v telefonu.

❷ V čem se váš život ještě změnil?

Dalo by se říct, že jsem se vrátil do starých kolejí, především po pracovní stránce. Jdu do práce, vrátím se a odpoledne je o tom, jak se co nejrychleji vrátit do formy. Pořídil jsem si běžecký pás, na kterém se snažím chodit, abych otužoval pahejl a ten si zvykl na zátěž. Takže volný čas věnuju hlavně tomu, abych mohl fungovat normálně. Nechci řešit, že někam nepůjdu nebo něco nezkusím, protože nemám nohu. Mým cílem je chodit tak, aby lidé nepoznali, že mám protézu. Noha to umí a díky ní se mi to často daří. Ale stále musím pracovat na lůžku, protože často vznikají různé oděrky, které mě omezují v tom, abych hezky chodil. To pak začnu kulhat. Protéza musí fungovat perfektně, aby člověk netrpěl.

❸ Už jste se dokonce vrátil i do sedla motorky.

Vrátil jsem se jen na skútr. S přítelkyní nás čeká dovolená v Řecku, kde na skútrech budeme jezdit. Chtěl jsem si předem vyzkoušet, co to se mnou udělá. Jestli nebudu mít psychický blok a zda to bude fyzicky možné, jestli mi tam protéza nebude vadit. Zkoušel jsem si jízdu u kamarádky, kterou jsem získal na Fakultě ekonomicko-správní a stále jsme přátelé. Na jejím skútru jsem jezdil i s „batůžkem“ a bylo to skvělé. Naše obavy z jízdy ve dvou se rozplynuly.

❹ Vy jste ale svá studia zahájil na Fakultě elektrotechniky a informatiky, že?

To je pravda, ale objektově orientované programování ukázalo, že informatika nebude úplně pro mě. Proto jsem přešel na Fakultu ekonomicko-správní, kde jsem dodělal Informační a bezpečnostní systémy, což je také trochu IT obor.

❺ Ani v tomto oboru jste ale nezůstal a dnes děláte marketing.

To se tak stane. Člověk někam nastoupí a poté v rámci firmy přejde na jinou pozici a najednou zjistí, že mu vyhovuje daleko víc. Vždycky jsem věděl, že budu dělat za počítačem a v marketingu se právě hodně věnuju médiím a počítačové tvorbě. Netvrdím, že to, co dnes používám v marketingu, jsem se nenaučil na Univerzitě Pardubice, to bych lhal. Pomohlo mi to a naučil jsem se na vysoké škole mnoho věcí. Ale to nejcennější, co mi studium dalo, jsou kontakty a přátelé, které mám dodnes.

Inženýr mezi hokejisty

TEXT Tereza Karanská, Lada Součková • FOTO Adrián Zeiner

Hokejista a absolvent Fakulty ekonomicko-správní Lukáš Radil se po sedmi letech angažmá v nejlepších světových soutěžích vrací domů. Jak vzpomíná na studium a co ho čeká v HC Dynamo, se kterým už získal dva extraligové tituly?

❶ Jaký jste byl student?

Snažil jsem se být vždy svědomitý. Nikdy jsem nic nepodceňoval, málokdy se mi stalo, že bych vynechal přípravu. Odjakživa jsem nad sebou měl pomyslný bič, že když se mi něco nepovede, špatně to se mnou dopadne. I tak to ale neznamenal, že jsem byl vždy dobře připraven, moje svědomitost nebyla zárukou toho, že bych vždy uspěl.

❷ Podle čeho jste si vybíral obor?

S kamarádem jsme chtěli začít studovat ekonomii. Obor Veřejná ekonomika a správa jsme si vybrali, protože tam vyžadovali jen jeden cizí jazyk. My jsme se tenkrát hrozně báli jít na obor management, kde byly jazyky dva. Když si to zpětně promítám, tak nevím, proč jsme takto uvažovali (smích). Jazyky mě vlastně baví a dnes už vím, že bych se bez nich neobešel.

❸ Zajímal jste se o ekonomii už dříve?

Ekonomie mě sice nezajímala a ani jsem jí do té doby nerozuměl, ale díky studiu jsem začal postupně do oboru pronikat. A navíc mě začal velmi zajímat. Konečně jsem pochopil, jak je ekonomie důležitá, kolik věcí ovlivňuje, a porozuměl jsem kontextu finančnictví a peněz. Ale začalo mě to bavit až v průběhu studia, teprve když jsem se do toho pořádně ponořil.

❹ Jak jste skloubil školu s tréninky?

Dříve jsem byl součástí programu hokejových škol v Pardubicích. Chodil jsem na základní školu, kde jsme měli uzpůsobený harmonogram. Šli jsme do školy třeba na dvě hodiny, pak pro nás přijel autobus,

který nás odvezl na zimní stadion. Po tréninku nás vrátil zase do školy, kde jsme pokračovali ve výuce. Odpoledne jsme měli ještě jeden trénink. Později na sportovním gymnáziu to bylo v podstatě to samé, jen na ten zimák už jsme se museli přesunout sami.

❺ Na univerzitě přišla změna?

Na vysoké škole už to nešlo tak snadno. V té době jsem se dostal do „áčka“, do profesionálního týmu Pardubic, takže jsem přemýšlel, jestli mám dál studovat. Pak jsem se ale dozvěděl, že existuje něco jako individuální plán, díky kterému jsem vysokou školu vystudoval. I tak jsem ale musel plnit docházku na cvičeních, což se mi nikdy úplně nedařilo, takže jsem si je různě nahrazoval. Ukázalo se to jako dobrá volba, protože jsem si při studiu odpočinul od hokeje a při hokeji zase od školy.

❻ Kdybyste skončil s hokejem, dokázal byste rozjet ekonomickou kariéru? Udržujete si znalosti?

Moje manželka vždy říká, že jsem nezaměstnatelný člověk (smích). Když se nad tím zamyslím, je to vlastně pravdivé. Ale jednou mě to stejně čeká, kariéra skončí a budu se muset vydat jiným směrem. Já se na to docela těším. Průběžně trochu sleduju, co se děje, a ekonomika mě stále zajímá a fascinuje.

❼ Z extraligy jste šel hrát nejvyšší ruskou ligu KHL do Moskvy. Jaká to byla změna?

Je to, jako když člověk přejde ze střední školy na vysokou, najednou je učiva více a je to šok. Takhle to bylo i v hokeji. První věc byla jazyková bariéra a také mentalita lidí a kultura, která je od té naší dost odliš-

ná. Samozřejmě i hokej je tam jiný. Každý začátek je těžký, ale člověk se s tím musí nějak srovnat.

❶ Jak se žije v Moskvě?

Moskva má asi 12 milionů lidí a pohybovat se tam není úplně snadné. Autem je to dost těžké. Já jsem raději jezdil metrem. Ale není to jako pražské metro se třemi linkami, v Moskvě je jich třeba 20, všechny názvy a nápisy jsou v azbuce a všude se valí hromady lidí.

❷ Jak jste překonával jazykovou bariéru?

Tři roky jsem byl v týmu samotný Čech jen s Rusy, Američany a Kanaďany, což bylo super, protože jsem se s nimi naučil lépe anglicky. Ruštinu jsem docela rychle odposlouchal, protože je to nám blízký jazyk. Pak už za mnou chodili Američani a Kanaďani, ať jim něco přeložím, protože ti se ruštinu nechtěli učit vůbec.

❸ Dalším velkým skokem asi bylo, když jste se stěhoval z Moskvy do Kalifornie, kde jste hrál v NHL za San José.

Jako kluk jsem měl samozřejmě tak jako každý malý hokejista sen, že budu hrát v NHL. Moje první a tenkrát jediná nabídka byla právě ze San José. Ten sen

se mi splnil a já jsem tam mohl dva roky hrát a žít. Když se ráno probouzíte, každý den vám svítí sluníčko, je tam pohoda. Dá se tam dělat spousta věcí, z jedné strany má člověk pláž, z druhé hory. Je to skvělé místo, ale také strašně drahé.

❹ Poté jste hrál v lotyšské Rize, ale teď už se vracíte do Pardubic. Těšíte se?

Těším se moc. Pardubice mám strašně rád. Navíc zájem lidí o hokej je tu obrovský, sjíždějí se z celého okolí a atmosféra kolem hokeje je tu mnoho let zajímavá.

❺ Dynamo slaví 100. sezónu, na kterou posílilo tým. Vy budete jeho součástí.

Jsou tam velká očekávání a možná budeme cítit nějaký tlak. Znamé jméno na papíře ale nic nezmůže, hráč se musí

předvést na ledu. Přesto myslím, že máme dobrý tým.

❻ Vracíte se do Pardubic pro další titul?

No... To už je asi ten tlak (smích). Bylo by krásné, kdyby se to povedlo. Vždy jsem pro hokej dělal, co šlo, a budu v tom pokračovat i teď.

**„Při studiu
jsem si
odpočinul od
hokeje a při
hokeji zase
od školy.“**

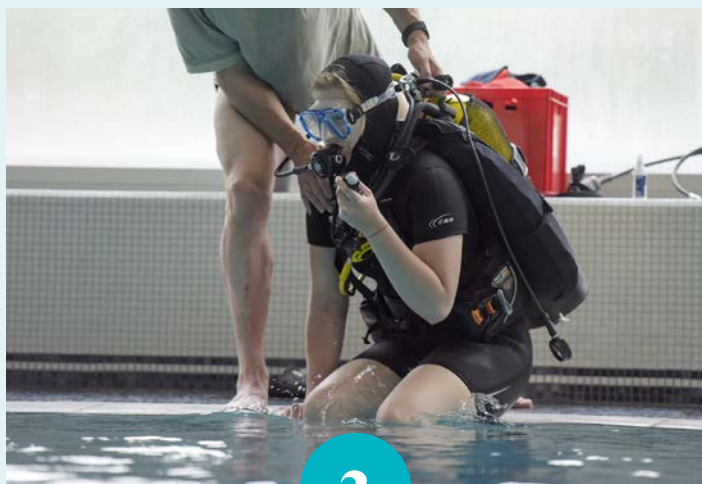
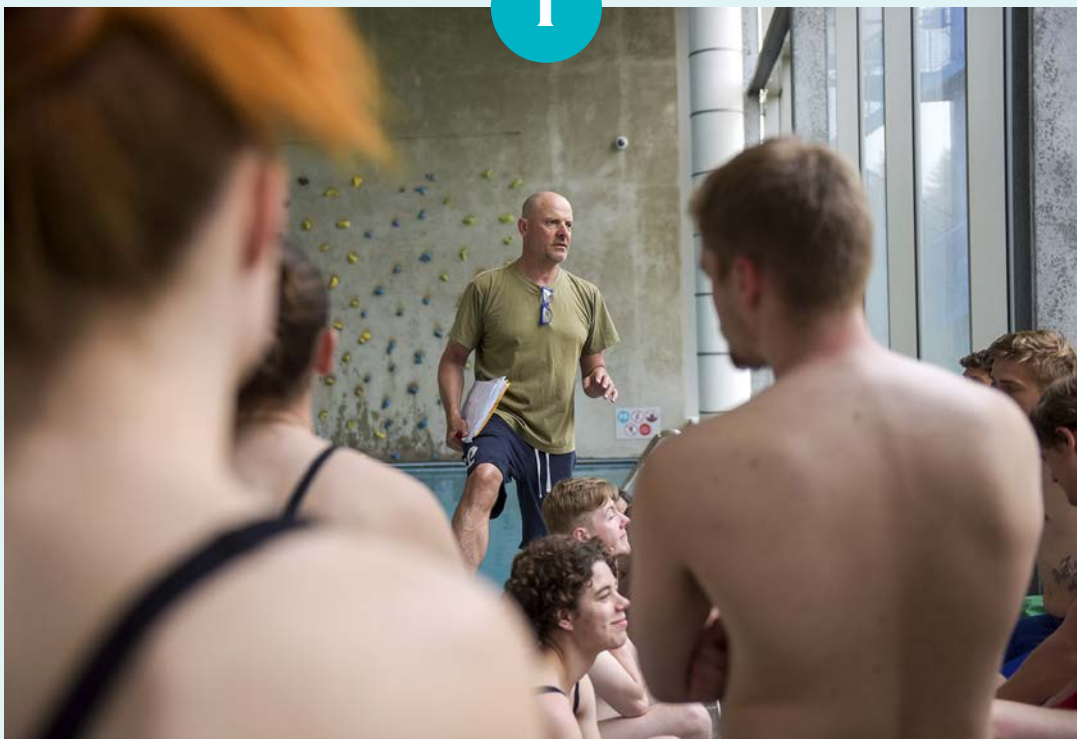
Topí se. Zachraň ho

TEXT Lada Součková • FOTO Adrián Zeiner

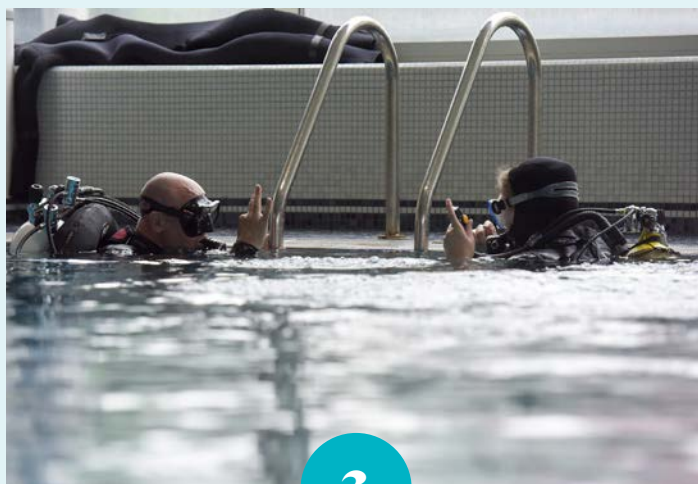
Instrukce jsou jasné – zachránit tonoucího. Budoucí záchranáři z Fakulty zdravotnických studií se při svém studiu připravují i na extrémní situace. Při kurzu potápění a záchrany na vodě se třicítka studentů oblékla do potápěčské výstroje a vyzkoušela si záchranu v lomu Leštinka.

1

2

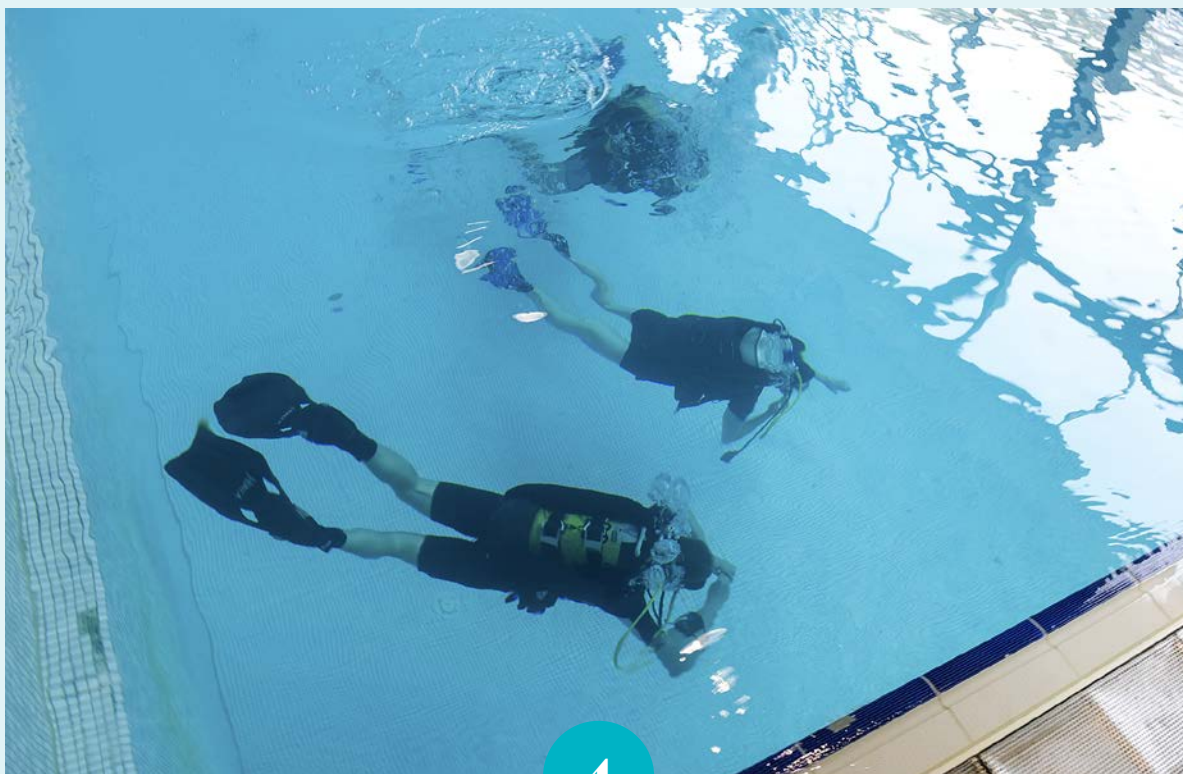

3

FOTO 1: Hození do vody? Ne, studenty-záchranáře čeká nejdříve dvoudenní příprava s instruktory Katedry tělovýchovy a sportu UPCE v pardubickém bazénu.

FOTO 2: Nic se nesmí podcenit. Proto se vysokoškoláci nejdříve oblékají do neoprenů a s plnou výbavou jako první zkouší ponory v průzračné vodě bazénu.

FOTO 3: Komunikace pod hladinou. Aby se mohli dorozumívat i pod vodou, předem si domlouvají gesta. Kroužek z prstů mezi potápěči znamená vše ok, palec nahoru značí pokyn vyplavat výš.

4

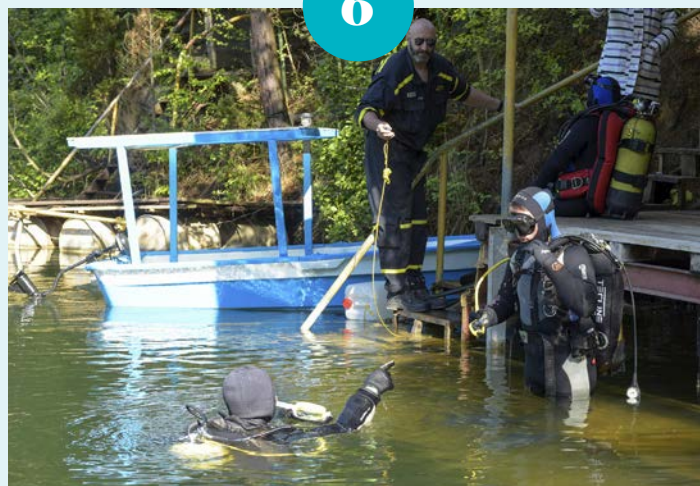
FOTO 4: Na jeden nádech. Studenti před sebou mají úkol, který znamená získání kreditu. Musí se na jeden nádech potopit až do hloubky čtyř metrů a splnit vše nutné k zápočtu. Každý zdravotnický záchranář během svého studia zvládne základy plavání i vodní záchranu.

FOTO 5: Nejtěžší zkouška. Po tréninku v bazénu ale na potápěče čeká místo, kde by v budoucnu mohli reálně zachraňovat tonoucí. Jejich cvičení pokračuje v přírodě, v lomu Leštinka na Chrudimsku.

FOTO 6: Nevidění. Voda v lomu je zkalená a plná nečistot, v prvních čtyřech metrech tak mají potápěči ztížené vidění. Jakmile se ale potopí hlouběji, čeká je krásně průzračná voda.

5

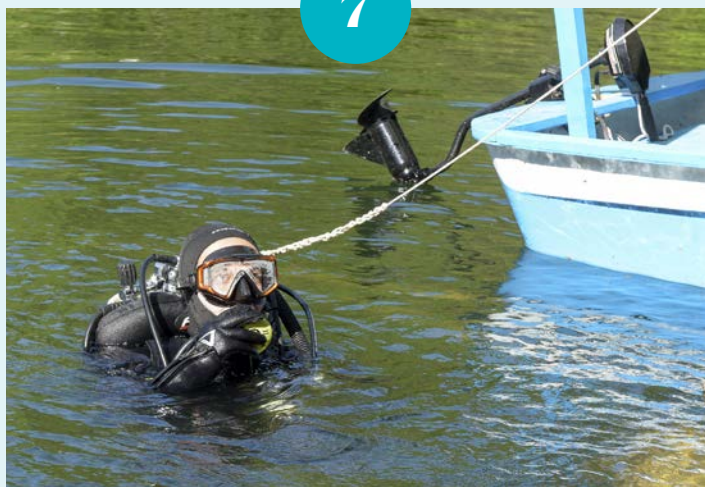
6

FOTO 7: Třináct metrů. Ve studené vodě se potápějí postupně až do hloubky 13 metrů. Učí se také zhodnotit, jak se k tonoucímu přiblížit a jakým způsobem zachraňovaného z vody vytáhnout.

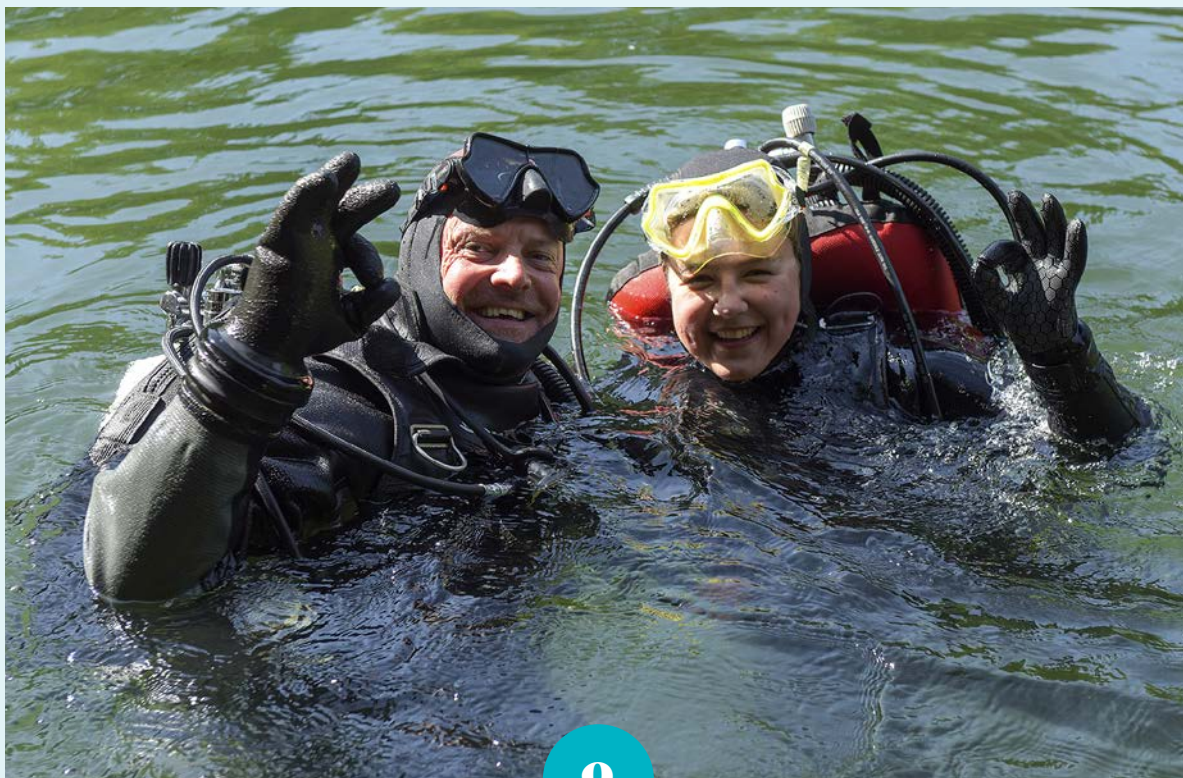
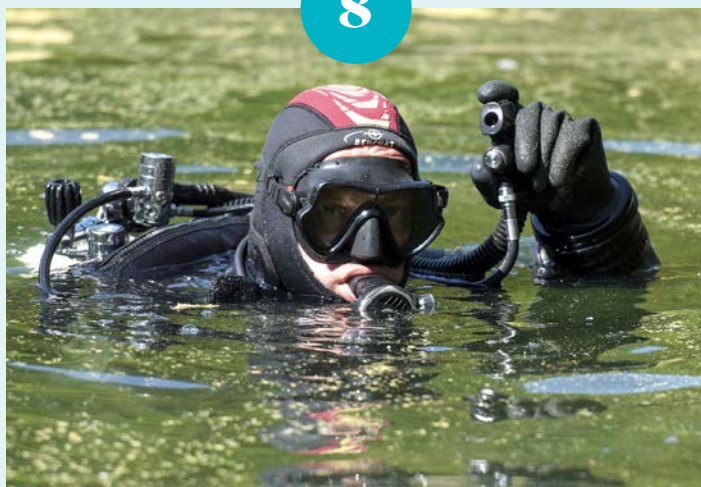
FOTO 8: Postup záchrany. Kromě zvládnutí techniky potápění a práce s dýchacím přístrojem musí studenti-záchranáři být schopni odhadnout, jak se nehoda stala, a podle toho zvolit postup záchrany.

FOTO 9: Se zápočtem v kapse. Chce to pořádnou dávku odvahy, statečnosti a vůle. Záchrana na vodě patří k těm těžším zkouškám, ale na suchu a se zápočtem jsou budoucí záchranáři připraveni na reálné situace.

7

8

9

Posuň své limity

TEXT Lada Součková • FOTO Adrián Zeiner

Být lepší a růst. Studentům Univerzity Pardubice pomáhá vzdělávací program DofE, který založil vévoda z Edinburghu.

Někteří běhají, plavou, jiní se učí lukostřelbu nebo sbírají odpadky v přírodě. Jedno mají ale všichni společné – hledají výzvu. A chtějí se jako osobnosti rozvíjet. K tomu je motivuje program DofE – Mezinárodní cena vévody z Edinburghu, do kterého je letos zapojena desítka studentů. „DofE je neformální vzdělávací program pro mladé lidi ve věku od 14 do 24 let. Pomáhá jim s jejich sebezvojem a sebepoznáním tím, že se dlouhodobě věnují aktivitám ve třech různých kategoriích,“ přiblížila studentka Fakulty chemicko-technologické Andrea Marie Krocová.

Studenti se věnují vybrané dovednosti, dobrovolnictví a sportu. V každé kategorii si zvolí jednu aktivitu, které se pak pravidelně jednou týdně věnují půl roku nebo rok. Záleží na tom, zda usilují o získání bronzové, stříbrné nebo zlaté úrovně programu. „Já sama si plním stříbrnou úroveň a v dobrovolnictví jsem si vybrala vedení programu DofE na UPCE,“ doplnila Andrea.

Touží mít vlastní včely

Dovedností, ve které se chce zlepšit, se pro Andreu stalo včelaření. Pomáhá jí soused, který vlastní úly. „Mým cílem je naučit se včelařit tak, abych byla schopná starat se o vlastní včelstva a stáčet med. Na střední škole jsem chodila do včelařského kroužku, a to mě moc bavilo. DofE je pro mě příležitost v tom pokračovat,“ dodala. V pohybové výzvě si zapsala

lukostřelbu. Každý týden se tak minimálně na hodinu musí postavit před terč, do kterého se trefuje 24 šípů. Andrea to vidí po svém: „Znamená to, že nosím v toulci 24 lidských životů. Mám to tak po vzoru hraničářů, o nichž jsem četla v sérii Hraničářův učeň. Díky knihám jsem dostala k Vánocům sadu na lukostřelbu,“ vysvětlila.

Program DofE (The Duke of Edinburgh's Award) v Česku běží už 27 let. Avšak jeho historie sahá do roku 1956, kdy byl princem Philipem, vévodou z Edinburghu založen. Už tehdy studenti měli chuť posouvat své limity.

O DofE se přitom dozvěděla úplnou náhodou. Firma vyrábějící její oblíbené šperky, zhotovila i brož pro Její královskou Výsost hraběnku z Wessexu. Hraběnka Sophie klenot vynesla právě na ceremonii a předávání cen DofE a výrobce šperku se tím pochlubil na svých stránkách. „Když jsem nastoupila na UPCE, zjistila jsem, že naše univerzita je do DofE zapojená. Byl to pro mě impuls do toho jít,“ vzpomíná studentka chemie. Prvně plnila bronzovou úroveň, v níž například sbírala odpadky v českých lesích, a jako dovednost si vybrala fotografování. Za cíl si dala nafotit hokejový zápas, což se jí

povedlo. Nakonec fotila celou sezonu univerzitního hokejového týmu Riders.

Učila se znakovou řeč

Ve funkci vedoucí programu na univerzitě není sama, spolupracuje s Kateřinou Komorousovou z Fakulty filozofické. „Jako proškolení vedoucí schvalujeme účastníkům aktivity a pomáháme jim určit si cíle, které by měly být měřitelné a měly by člověka někam

posunout. DofE nevede k tomu, aby mezi sebou studenti soutěžili, hlavním cílem je posunout sám sebe," popsala Kateřina. Sama se věnovala plavání nebo tanci, hlídala děti a učila se znakovou řeč. „Kdysi jsem viděla seriál o znakové řeči, díky kterému jsem se pro to nadchla. Bavilo mě například sledovat, jak odlišná je americká znaková řeč od té naší," upřesnila Kateřina Komorousová.

Studenti zapojení do programu na UPCE se věnují různorodým aktivitám. Někteří zkouší bojové sporty, jógu, meditaci, jiní se učí vařit. „Máme i kluky, kteří se věnují vaření, což mě překvapilo. Chtějí se zlepšit v tom, co dokáží v kuchyni vyčarovat," doplnila Kateřina. Na konci každé úrovně programu je čeká dobro-

družná expedice v přírodě s ostatními účastníky. „Při naší expedici půjdeme část Žitavské Svatojakubské cesty a budeme mapovat sjízdnost pro vozíčkáře a pro kočárky," řekla Komorousová.

Motivací mají tito nadšenci hned několik. Patří mezi ně seberozvoj, posouvání se, ale i snadnější start v pracovním životě. „Účastníci programu dostanou certifikát, který hraje roli v jejich životopisu. Zaměstnavatel totiž vidí, že se absolvent dokáže něčemu věnovat dlouhodobě, že u práce vydrží a je vytrvalý," upozornila studentka. Certifikát je navíc mezinárodně uznávaný. Kromě něho dostanou studenti při ceremonii také brož.

Talk!

Gramatika počká

TEXT Lada Součková • FOTO Adrián Zeiner

Webová platforma Help for English se stala fenoménem mezi studenty i samouky, kteří touží po lepší komunikaci v angličtině. Známý lektor angličtiny a také její autor Marek Vít je absolventem Univerzity Pardubice a dnes externím pedagogem Fakulty filozofické.

• Jak vzniklo Help for English?

Byl rok 2005 a já jsem jako učitel na gymnáziu v Přelouči potřeboval na internet umístit materiály, které by si studenti mohli procvičovat z domova. Rychle jsem dal dohromady stránku, kterou jsem pojmenoval Help for English. Nebyl to žádný zázrak, a když to uviděl jeden můj student, řekl, že je to pěkné, ale že by to uměl lépe. Tak jsme se domluvili, že do toho půjdeme společně. On programoval a já vytvářel obsah. Měl jsem sen, že na naší stránce bude vše, co student může potřebovat, testy, články, informace a recenze...

• Věřili jste tehdy, že tato stránka bude mít někdy tisíce návštěvníků?

Netušil jsem, že to bude mít velký úspěch. Když jsme měli v začátcích 100 návštěv denně, říkal jsem si, že web parádně frčí. Konkurence měla třeba 300 lidí denně. Myslel jsem si, že toho nikdy nedosáhneme. Velmi brzy jsme ale začali vnímat, že na web nechodí jen studenti, ale daleko více lidí. Komentovali nám příspěvky, hledali nás ve vyhledávači a dnes máme asi 20 tisíc návštěvníků denně.

• Proč název Help for English?

V té době jsem používal různé počítačové programy, a když jsem potřeboval nápovědu, měli ji vždy pojmenovanou jako Help for (pomoc pro – pozn. red.) a název toho programu. Tím jsem se inspiroval, jen místo programu jsem dal English. Lidé se mě často ptají, jestli tam nemá být spíše with (anglická přeložka s – pozn. red.), takže to musím znovu a znovu vysvětlovat. Chvilí jsem si říkal, jestli jsem stránku neměl pojmenovat jinak. Gramaticky je to ale správně, znamená to nápověda pro angličtinu. Není to pomoc pro angličtinu, protože ta naši pomoc nepotřebuje.

• **Možná to pomoc pro angličtinu přece jen trochu je. Díky vám nedochází ke špatnému užívání jazyka.** Je pravda, že studenti občas vytváří s jazykem takové věci, že by byla angličtina za portál ráda (smích). Já už jsem se vzdal potřeby cítit zodpovědnost za čistotu anglického jazyka. Nevadí mi použití hovorové angličtiny. Někteří lidé, říká se jim Grammar Nazis – gramatická stráž, by to nesnesli a řekli, že to není správně. Pokud se ale něco v běžné řeči používá, jsem

ochoten to používat také. Stejně jako v češtině rád používám například výraz „abysme“.

➊ Usilujete tedy o to, aby studenti uměli jazyk používat v běžné mluvě i za cenu, že nedodrží gramatická pravidla?

Určitě je dobré zkusit komunikovat, ústně i písemně, i za cenu, že budu dělat chyby. Hodně lidí raději nemluví, protože mají pocit, že to ještě dostatečně neumí. Škola je totiž v mnohých případech naučila, že dělat chyby je špatné. Pro pokročilé studenty je ale samozřejmě důležité, aby mluvili správně. Třeba u nás na univerzitě musí studenti gramatiku znát a používat, ale není to to nejdůležitější. Na našich stránkách se ve všech materiálech snažíme o stoprocentní správnost.

➋ Co lidé hledají nejčastěji? Jsou to zároveň ty jevy, které dělají problém i vašim studentům?

Nejvíce hledají články o předpřítomném čase, který je už od začátku z nějakého důvodu evergreen. Na paty mu šlapou podmínkové věty. Myslím, že s tím lidé nejčastěji zápasí i ve školách. Musí se jevy naučit a hledají nápovědu na internetu. Podle mě dělá největší problém výslovnost. Lidé se často zabývají gramatikou, ale je jim jedno, že špatně vyslovují. Někdy tak špatně, až jim rodilý mluvčí nerozumí. V českém školství je obecně tendence zaměřovat se na gramatiku a biflování slovíček, výslovnost je nejčastěji přehlíženým aspektem angličtiny.

➌ Angličtinu učíte přes 25 let. Vidíte za ty roky nějakou změnu ve způsobu výuky?

Určitě. Je jedna věc, která se od té doby hodně změnila. Studenti mají internet a s ním k dispozici neomezené množství filmů, seriálů a her, takže mají angličtinu na dosah. Před 25 lety mnozí angličtináři nebyli ve skutečnosti angličtináři. Neměli dostatečné vzdělání, nevěděli, jak se jazyk učí, možná ho ani sami pořádně neuměli. Třeba moje bývalá učitelka ruštiny hned po revoluci začala učit angličtinu, kterou ale sama neuměla. V takovém případě člověk nemůže klást důraz na konverzaci, protože ji sám nezvládá. Je totiž daleko jednodušší se z učebnice naučit slovíčka a gramatiku, a to pak dětem předávat, což je špatně.

➍ Teď už na angličtinu narazíme na každém kroku.

Přesně tak. Když jsem začínal, moji žáci se učili jazyk, se kterým se téměř nikde nesetkali. Dnes je angličtina všude kolem nás, díky čemuž ji snadno naposlouchají. Ve škole se často stává, že mají daleko lepší angličtinu studenti než jejich učitelé – takovou tu praktickou. Učitelé znají gramatiku, ale studenti znají slovíčka a vědí, jak se vyslovují a jak se používají. Dokáží větu přeložit daleko více způsoby, než po nich učitel vyžaduje.

➎ Je učení se angličtiny pomocí filmů a her dobrý způsob? Často se v nich gramatika užívá nesprávně. Je to skvělá věc, protože v nich studenti odposlech-

nou výslovnost. Nejlepší ale je, když ji dokáží doplnit gramatikou a rozšiřují si slovní zásobu i jiným způsobem. Velký efekt má, když se student naučí nějaký jev a poté na něj narazí v knize nebo ve filmu, čímž si ho osvojí a začne ho správně užívat. Sám tuto metodu rád používám. Když jsem se kdysi učil angličtinu já, bylo to samozřejmě složitější, protože filmů a knih v angličtině moc nebylo. Musel jsem chodit do kina na každou blbost, která byla v angličtině. Seděl jsem tam a držel jsem si program kina před očima, aby mi zakryl řádek s titulky. Byl jsem asi za blázna, ale pomohlo mi to. Také jsem chodil po antikvariátech a sháněl knížky v angličtině, které tehdy nebyly moc dostupné.

❶ **Pojďme teď mluvit více o vás než o angličtině. Proč jste se před lety rozhodl studovat Univerzitu Pardubice?** Takže zase zpátky k angličtině (smích). Mně se angličtina vždy líbila a chtěl jsem se ji učit už na základce. Měl jsem ale povinně ruštinu, kterou jsem nesnášel. Ruštinářka mi říkala, ať si nemyslím, že by mi mohl jít jakýkoli jiný cizí jazyk. Ruština mi nešla, protože mě zkrátka nebavila. Na střední škole jsem se začal intenzivně věnovat angličtině. Logická volba proto byla, že budu studovat anglistiku v Pardubicích.

❷ **Chtěl jste být učitelem angličtiny?** Ve skutečnosti úplně ne. Když se mě ptali, proč chci obor studovat, říkal jsem, že bych chtěl mít možnost své nadšení pro angličtinu předávat dál. Nevím, jestli jsem tomu věřil. Už ve druhém ročníku jsem ale na sídlišti v Polabinách doučoval žáka osmého ročníku a zjistil jsem, že mě to začíná bavit. Líbilo se mi něco mu vysvětlit a hledat lidský způsob, jak věci říct i jinak, než jen poučkami a definicemi, které jsou v učebnicích. Poté jsem začal vyučovat na vesnické malotřídce. Tam už bylo jasné, že budu učit dál.

❸ **Věnujete se angličtině i jinak, třeba překládání nebo tlumočení?** Angličtina je můj život, ale překládání mě nebaví. Je to nejnudnější zaměstnání, které jsem dělal. Přestože jsem introvert, v práci mám raději kontakt s lidmi. Když učím, věnuju se hlavně coachingu výslovnosti. Mám mezi klienty učitele nebo české zpěváky, kteří zpívají v angličtině a nechtějí zpívat česky vyslovo-

vanou anglickou písničku. V poslední době mě velmi baví, že učím anglicky třeba Španěly. Sám se učím španělštinu, díky čemuž chápu, proč dělají chyby. Jsou to totiž úplně jiné chyby, než jaké dělají Češi. Učím ale méně, protože se na plný úvazek věnuju našim webovým stránkám a aplikaci English me, což je takové rozšíření Help for English.

❹ **Zmínil jste španělštinu. Umíte i jiné jazyky?**

S manželkou se půl roku učíme vietnamsky. Je to úplně jiný svět, takže pokroky jdou pomalu. V této řeči nemůžeme aplikovat nic, co známe z dalších jazyků.

❺ **Proč vietnamština?**

Rozhodli jsme se ve večerce (smích). Vietnamsky mluvících lidí je u nás hodně. Vždy se mi zdáli takoví uzavření. Jednou jsme byli s ženou v obchodě a prodavači se spolu na něčem domlouvali. Shodli jsme se, že je to zajímavý jazyk a že bychom se ho mohli zkusit naučit. Našel jsem na internetu rodilou mluvčí z Hanoje, s níž máme jednou týdně online lekci. Líbí se mi, že když v obchodě promluví vietnamsky, třeba jen poděkuju nebo řeknu, že zaplatím kartou, majitelé se hned rozzáří.

❻ **Učíte angličtinu i vaše děti?**

Své děti jsem angličtinu nikdy neučil. Ode mě se ji učit nechtěly. Ale naučily se ji díky filmům, seriálům, hrám a umí anglicky velmi dobře. Samy si k jazyku našly cestu a pro mě je to důkaz, že tyto metody fungují.

❼ **Takže jste neuplatňovali bilingvní výchovu, která je nyní velmi moderní?**

Já jsem na tohle hrozný zbabělec. Představil jsem si, že jako učitel gymnázia na malém městě jezdím s kočárem a mluvím na své děti anglicky. To bych nedal (smích). Ale je to skvělá věc. Funguje a děti si na další jazyk snáze zvykají. Pro mě by to bylo nepřírozené. Když člověk komunikuje se svým dítětem, vyjadřuje spoustu různých emocí a cizí jazyk ho omezuje. I když mám angličtinu na úrovni C2 a nemám problém se k čemukoli vyjádřit, stejně ji neberu jako svůj jazyk. Ten mateřský, ten, který je emocionální.

❽ **Takže emoce vyjadřujete raději v češtině?**

U mě to tak určitě je, protože cizí jazyk je pro vyjadřování vždy trochu chladnější.

„V českém školství je obecně tendence zaměřovat se na gramatiku a biflování slovíček, ale výslovnost je nejčastěji přehlíženým aspektem angličtiny.“

**Staň se
součástí
UPCE
týmu!**

**Kolekci UPCE active
objednáš na eshop.upce.cz**

A man and a woman are standing in front of a dark backdrop with the 'wpc ON AIR' logo repeated in white and red. The woman, on the left, is wearing a red peplum top and a black skirt, smiling and pointing a microphone towards the camera. The man, on the right, is wearing a dark blue button-down shirt and jeans, with his arm around the woman's shoulder and holding a microphone. Both are holding professional microphones.

**Pust' si náš
podcast!
Máme co říct.**

